

Näringsutskottets betänkande 2025/26:NU4

2025 års redogörelse för företag med statligt ägande

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och avslår samtliga motionsyrkanden. Skrivelsen innehåller bl.a. verksamhetsberättelsen för företag med statligt ägande och beaktar utvecklingen för dessa bolag under i huvudsak 2024. Motionsyrkandena innehåller förslag som rör statens ägande och förvaltning av företag såväl på en övergripande nivå som i fråga om enskilda bolag.

Betänkandet innehåller 21 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (S).

Behandlade förslag

Skrivelse 2024/25:140 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande.

Cirka 30 yrkanden i följdmotioner.

Cirka 20 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden.....	7
Övergripande om statens ägande och förvaltning av företag.....	7
Utskottets ställningstagande.....	15
Statens ägande och förvaltning av vissa bolag	20
Utskottets ställningstagande.....	30
Reservationer	34
1. Statens ägande av företag, punkt 2 (SD).....	34
2. Statens ägande av företag, punkt 2 (V).....	35
3. Statens ägande av företag, punkt 2 (C)	36
4. Statliga företags arbete med opinionsbildning, punkt 3 (SD)	37
5. Statliga företags medlemskap i arbetsgivarorganisationer, punkt 4 (S, MP)	37
6. Statliga företags medlemskap i arbetsgivarorganisationer, punkt 4 (V)	38
7. Statliga företags klimatarbete, punkt 5 (S)	39
8. Statliga företags klimatarbete, punkt 5 (V).....	40
9. Statliga företags klimatarbete, punkt 5 (MP).....	40
10. Postnord AB, punkt 6 (V).....	41
11. SJ AB, punkt 7 (MP)	41
12. Sveaskog AB, punkt 8 (V).....	42
13. Sveaskog AB, punkt 8 (C).....	43
14. Sveaskog AB, punkt 8 – motiveringen (MP).....	44
15. Swedavia AB, punkt 9 (S)	44
16. Swedavia AB, punkt 9 (V, MP).....	45
17. Vattenfall AB, punkt 10 (V)	45
18. Vattenfall AB, punkt 10 (C)	47
19. Övrigt om statens ägande och förvaltning av vissa företag, punkt 11 (S).....	47
20. Övrigt om statens ägande och förvaltning av vissa företag, punkt 11 (V)	48
21. Övrigt om statens ägande och förvaltning av vissa företag, punkt 11 (C)	49
Särskilt yttrande.....	51
Statens ägande av företag, punkt 2 (S)	51
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	52
Skrivelsen.....	52
Följdmotionerna	52
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	54
<i>Bilaga 2</i>	
Trafikutskottets yttrande 2025/26:TU3y.....	58
<i>Bilaga 3</i>	
Företag med statligt ägande vid årsskiftet 2024/25.....	65

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Övergripande om statens ägande och förvaltning av företag

1. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2024/25:140 till handlingarna.

2. Statens ägande av företag

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 15,

2025/26:178 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 1,

2025/26:864 av Magnus Manhammar (S) och

2025/26:2831 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 19.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (C)

3. Statliga företags arbete med opinionsbildning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:90 av Josef Fransson (SD) yrkande 2,

2025/26:178 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2025/26:3354 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 2.

Reservation 4 (SD)

4. Statliga företags medlemskap i arbetsgivarorganisationer

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4,

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2025/26:769 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkandena 1–4.

Reservation 5 (S, MP)

Reservation 6 (V)

5. Statliga företags klimatarbete

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 8,

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 och

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 21.

Reservation 7 (S)

Reservation 8 (V)

Reservation 9 (MP)

*Statens ägande och förvaltning av vissa företag***6. Postnord AB**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 5 och

2025/26:2526 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD).

Reservation 10 (V)

7. SJ AB

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2240 av Sten Bergheden (M) och

2025/26:3274 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 11 (MP)

8. Sveaskog AB

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 4,

2025/26:2213 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2258 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2269 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 33 och

2025/26:2817 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 21.

Reservation 12 (V)

Reservation 13 (C)

Reservation 14 (MP) – motiveringen

9. Swedavia AB

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 5 och

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 15 (S)

Reservation 16 (V, MP)

10. Vattenfall AB

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 6 och 7 samt

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 3.

Reservation 17 (V)

Reservation 18 (C)

11. Övrigt om statens ägande och förvaltning av vissa företag

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 9–14,

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4,

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkandena 2 och 5–7
samt

2025/26:2441 av Oliver Rosengren och Gustaf Göthberg (båda M)
yrkande 2.

Reservation 19 (S)

Reservation 20 (V)

Reservation 21 (C)

Stockholm den 11 december 2025

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Anders Ådahl (C), Fredrik Olovsson (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Monica Haider (S), Josef Fransson (SD), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Marianne Fundahn (S), Eric Palmqvist (SD), Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V), Johnny Svedin (SD), Katarina Luhr (MP), Louise Eklund (L), Daniel Vencu Velasquez Castro (S) och Lili André (KD).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2024/25:140). Fyra motioner har väckts med anledning av skrivelsen. Utskottet behandlar även 19 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1, och i bilaga 3 finns en tabell över företag med statligt ägande.

Utskottet beslutade den 30 september 2025 att ge trafikutskottet tillfälle att yttra sig över följd motionsyrkanden med anledning av skrivelse 2024/25:140 i de delar som berör utskottets beredningsområde. Trafikutskottet har yttrat sig över följd motionerna i de delar som berör utskottets beredningsområde (yttr. 2025/26:TU3y). Yttrandet finns i bilaga 2.

Utskottet fick den 16 oktober 2025 information om statens ägarpolicy för företag med statligt ägande från statssekreterare Lars Hjalmered, Finansdepartementet.

Utskottets överväganden

Övergripande om statens ägande och förvaltning av företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet hänvisar främst till de principer och regelverk som är styrande för statens bolagsförvaltning.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (V), 3 (C), 4 (SD), 5 (S, MP), 6 (V), 7 (S), 8 (V) och 9 (MP) samt det särskilda yttrandet (S).

Skrivelsen

Verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägande

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för förvaltningen av statens bolagsägande och för verksamheten i de bolag som Regeringskansliet förvaltade vid årsskiftet 2024/25. I skrivelsen anger regeringen att den aktivt ska förvalta bolagen med statligt ägande så att den långsiktiga ekonomiska värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och så att de samhällsuppdrag som riksdagen beslutat om utförs väl. Bolag med statligt ägande ska agera affärsmässigt, hållbart och föredömligt på så sätt att allmänhetens förtroende upprätthålls. För att åstadkomma detta uppger regeringen att det är viktigt att ge bolagen förutsättningar och möjligheter att utvecklas och fortsätta konkurrera på sina marknader. En ökad globalisering, teknologisk utveckling och konkurrensutsättning har förändrat förutsättningarna för ett flertal av de statligt ägda bolagen, och till följd av detta har bolagsportföljen förändrats betydligt över tid. För staten som ägare ingår att pröva skälen för fortsatt statligt ägande, liksom att överväga bolagens olika uppdrag och inriktningen på deras verksamhet. Regeringen framhåller att svenska statens bolagsägande som utgångspunkt motiveras av ett nationellt eller marknadsspecifikt intresse. Ett ytterligare skäl till ägande kan vara ett samhällsuppdrag som beslutats av riksdagen som är svårt att hantera utan statligt inflytande.

I verksamhetsberättelsen, som är en del av skrivelsen, redovisar regeringen hur förvaltningen av statens bolagsägande utvecklades under 2024. I redovisningen ingår information om dels aktiebolag vars aktier förvaltas av Regeringskansliet, dels verksamheten i organisationerna Svenska skeppshypotekskassan, Stiftelsen Industrifonden och Stiftelsen Norrlandsfonden. I verksamhetsberättelsen presenteras även en sammanfattande redovisning av beslutade utdelningar från bolagen med statligt ägande och de anslagsmedel som bolagen har fått. Vidare beskrivs processen för att nominera styrelseledamöter

samt Regeringskansliets arbete med bolagens ekonomiska mål och uppdragsmål, dvs. mål för de särskilt beslutade samhällsuppdragen. I verksamhetsberättelsen redogörs även för bolagens arbete med att fastställa strategiska mål för ett hållbart värdeskapande. En särskild återrapportering görs av Vattenfall AB:s hållbarhetsmål för 2030 och 2040. Könsuppdelad statistik redovisas för styrelserna, de verkställande direktörerna och ledningsgrupperna, och jämförelser görs med regeringens målsättning för en jämn könsfördelning.

Statens ägarpolicy 2025

I skrivelsen redogör regeringen för den nya ägarpolicy som beslutades av regeringen den 20 februari 2025. Syftet med den nya ägarpolicyen är enligt regeringen bl.a. att vägleda och klargöra ägarens förväntningar på de statligt ägda bolagen. Policyen ger bolagens styrelser ett tydligare ansvar att utveckla och förvalta bolagen på ett affärsmässigt, hållbart och föredömligt så att allmänhetens förtroende upprätthålls. Policyen innehåller bl.a. förväntningar om att bolagen ska ha god bolagsstyrning, generera hållbart värdeskapande, ha god omställningsförmåga, präglas av säkerhetsmedvetenhet, betala rimliga ersättningar och agera transparent i förhållande till sina intressenter. I den nya ägarpolicyen tillämpas den svenska modellen för bolagsstyrning i större utsträckning och särregleringen minskas. Ägarpolicyen ska tillämpas i bolag med statligt majoritetsägarande. I övriga bolag där staten är delägare verkar staten i dialog med övriga ägare för att statens ägarpolicy ska tillämpas i så stor utsträckning som möjligt. Regeringen framhåller att den nya ägarpolicyen ska tillämpas fr.o.m. årsstämman 2025.

Regeringen anger att den avser att fortsätta att utveckla bolagsstyrningen med den nya ägarpolicyen som grund. I detta ingår att revidera ägarpolicyen vid behov efter analys av väsentliga omvärldsförändringar och av policyens tillämplighet. En sådan analys inkluderar dialog med intressenter och ska göras med beaktande av OECD:s riktlinjer för förvaltning av statligt ägda bolag avseende bolagsstyrning respektive anti-korruption och integritet.

Förändringar av redovisningens innehåll

Regeringen anger i skrivelsen att den fr.o.m. 2026 avser att revidera utformningen och omfattningen av regeringens årliga verksamhetsberättelse för bolag med statligt ägarande. Avsikten är enligt regeringen att ge en tydligare och mer effektiv redovisning i syfte att skapa en mer relevant, överskådlig och lättillgänglig helhet. Regeringen framhåller att rapporteringen framöver ska baseras på de förutsättningar för transparens och insyn som råder i dag och att den ska ge en tydligare översikt över utvecklingen i det statliga bolagsägandet. Vidare kommer en översyn att göras av vilken information i övrigt som ur ett ägar- och transparensperspektiv är mest väsentlig att redovisa per bolag. Enligt regeringen kommer verksamhetsberättelsen således även i fortsättningen att innehålla bolagsinformation som är central ur ett ägarperspektiv, såsom uppgifter om förändringar i ägandet samt information om tillskjutna medel,

utdelningar och andra eventuella åtgärder av större betydelse. För att kunna minska redovisningens omfattning och antalet uppgifter som upprepas avser regeringen att inte längre inkludera någon specifik återsrapportering av sådana åtgärder som ligger långt tillbaka i tiden eller där rapporteringen blivit statisk. Vidare anger regeringen att bolagsspecifika frågor fortsättningsvis ska rapporteras i respektive bolags årsredovisning och att regeringen alltjämt har som princip att genomföra minst en ägardialog per år med varje bolag med statligt ägande.

Regeringen lämnar i skrivelsen även en redogörelse för de genomförda försäljningarna av Aktiebolaget Svensk Bilprovning och Lernia AB.

Motionerna

Statens ägande av företag

I kommittémotion 2025/26:178 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att riskbedömningar i statliga bolag bör göras på saklig grund och utvärderas i redogörelsen för företag med statligt ägande. Staten bör enligt motionärerna verka för att de statliga bolagen agerar transparent, långsiktigt och ansvarsfullt för hela samhällets bästa.

I kommittémotion 2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att samhällsnyttan alltid ska stå i fokus för ägarstrategin samtidigt som företagen drivs ekonomiskt effektivt. I de fall viktiga samhällsintressen står i konflikt med de statliga bolagens vinstkrav menar motionärerna att målsättningen i ägarstrategin ska ses över. I yrkande 2 föreslås att regeringen ska tillsätta en utredning om de statligt ägda företagens ansvar i att möta demografiska utmaningar, såsom avfolkning, åldrande befolkning och regional obalans, och företagens roll i att bidra till en mer jämlik samhällsutveckling. Det måste sättas tydliga ramar för hur de statliga bolagen ska ta sitt ansvar och hur detta ska konkretiseras i det dagliga arbetet, menar motionärerna. I yrkande 3 föreslås att företag med statligt ägande ska verka för en ökad förädling i syfte att skapa arbetstillfällen och öka exportvärdet. Därtill begär motionärerna i yrkande 15 att statliga bolag inte ska handla med Israel så länge Israels folkmord i Gaza och ockupationen av Palestina pågår.

I kommittémotion 2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att statligt ägande endast ska förekomma när det finns särskilda skäl. Motionärerna efterfrågar politiska beslut om ägandet och en plan från regeringen för avyttringar av de bolag som verkar på fullt fungerande marknader.

I kommittémotion 2025/26:2831 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 19 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att staten bör göra genomlysningar av sin bolagsportfölj för att avyttra hela bolag eller de delar av bolag som med fördel kan drivas av andra aktörer.

I motion 2025/26:864 av Magnus Manhammar (S) föreslås ett tillkännagivande om att heltid ska införas som norm i statliga bolag. Införandet av

heltidsarbete i de statligt ägda bolagen är en viktig grundsten för ett jämställt samhälle, menar motionären.

Statliga företags arbete med opinionsbildning

I kommittémotion 2025/26:178 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 föreslår motionärerna att regeringen ska se över det opinionsbildande arbete som bedrivs av statligt ägda bolag samt inkludera statliga bolags opinionsbildande arbete i framtida redogörelser för företag med statligt ägande.

I motion 2025/26:90 av Josef Fransson (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att införa regelverk för att förhindra att statliga bolag används för partipolitisk opinionsbildning.

I motion 2025/26:3354 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 2 framhåller motionärerna att staten som aktiv och ansvarsfull ägare bör se över de statligt ägda bolagen och deras vd:ars roll med syftet att de inte ska ägna sig åt politisk opinionsbildning.

Statliga företags medlemskap i arbetsgivarorganisationer

I kommittémotion 2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 framhåller motionärerna att en central del i Svenskt Näringslivs verksamhet är att bedriva opinionsbildning, bl.a. om behov av privatiseringar och avregleringar. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att medlemsavgifter till näringslivsorganisationer bör redovisas tydligt.

I kommittémotion 2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att företag med statligt ägande ska uppträda neutralt och därför inte vara medlemmar i Svenskt Näringsliv eller liknande intresseorganisationer.

I motion 2025/26:769 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 1 lämnas förslag om att statligt ägda bolag ska lämna medlemskap i arbetsgivarorganisationer som bedriver politisk opinionsbildning. I yrkande 2 föreslår motionärerna att statligt ägda bolag i sina årsredovisningar ska redovisa vilka organisationer de är medlemmar i eller stöder ekonomiskt samt vilka belopp det rör sig om. Vidare föreslås i yrkande 3 att regeringen ska införa rutiner för uppföljning, revision och offentlig granskning av dessa medlemskap. I yrkande 4 föreslås att regeringen ska genomföra en sammanställning och konsekvensanalys av nuvarande medlemskap i Svenskt Näringsliv och andra liknande organisationer samt redovisa möjliga alternativ när det gäller arbetsgivarorganisationer som inte innebär politisk opinionsbildning.

Statliga företags klimatarbete

I kommittémotion 2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 framhåller motionärerna att regeringen i valberedningsarbetet i de statliga bolagen bör säkerställa att styrelseledamöter för dessa bolag har relevant kunskap och kompetens i fråga om de utmaningar som följer av klimatomställningen.

I kommittémotion 2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 8 föreslås att regeringen ska omarbета ägardirektiven för de statliga bolag som ansvarar för naturresurser med en längre omloppstid. Avkastningskraven för sådana bolag bör enligt motionärerna i stället följa en längre tidsperiod så att dessa bolag inte tvingas att utöka sina avverkningar från ett kvartal till ett annat för att möta avkastningsmål.

I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 21 lämnas förslag om att alla statliga bolag ska ha vetenskapligt baserade klimatmål och klimatplaner samt ges skärpta ägardirektiv om att verka för att nå miljömålen och Parisavtalet.

Bakgrund och pågående arbete

Inledning

Statens bolagsportfölj bestod vid årsskiftet 2024/25 av 39 bolag som är verk-samma inom sektorerna basindustri och energi, fastigheter, finans, telekom, infrastruktur, tjänster, konsumenter och transporter. Flera av bolagen har startats som affärsverk, affärsverksamhet inom en myndighet eller statliga monopol. Bolag med statligt ägande verkar i de flesta fall på marknadsmässiga villkor på konkurrensutsatta marknader. Vidare har 22 bolag ett s.k. samhälls-uppdrag som riksdagen beslutat särskilt om, vilket innebär att de ska uppnå andra mål än ekonomisk avkastning.

Grunder för förvaltning av statliga företag

Riksdagen beslutar om grunderna för hur statens tillgångar ska förvaltas och förfogas över, vilket innefattar de statligt ägda bolagen. Enligt de riktlinjer som riksdagen beslutade om våren 1996 (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26, rskr. 1995/96:302) ska följande huvudprinciper gälla för förvaltningen av bolag med statligt ägande:

- Ett statligt ägt företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.
- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag ska med utgångspunkt i uppsatta verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta nödvändiga åtgärder för att företaget ska uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.

Regeringens förvaltningsmandat

Regeringen förvaltar och förfogar enligt 9 kap. 8 § regeringsformen, med vissa undantag, över statens tillgångar. Enligt 9 kap. 9 § regeringsformen beslutar riksdagen om grunderna för förvaltningen av och förfogandet över statens tillgångar. Bestämmelser om förvärv och överlåtelse av egendom, däribland aktier och andelar i företag, finns i budgetlagen (2011:203). Enligt 8 kap. 3 § budgetlagen får regeringen inte utan riksdagens bemyndigande förvärva aktier

eller andelar i ett företag eller på något annat sätt öka statens röst- eller ägarandel i ett företag. Regeringen får inte heller utan riksdagens bemyndigande skjuta till kapital till ett företag. Enligt 8 kap. 4 § andra stycket budgetlagen får regeringen inte utan riksdagens bemyndigande genom försäljning eller på något annat sätt minska statens ägarandel i företag där staten har hälften eller mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar. Utöver vad som framgår av dessa bestämmelser krävs riksdagens godkännande vid väsentliga ändringar av bolagens verksamhetsföremål. Riksdagsbeslut krävs däremot inte för t.ex. utdelningar, eftersom dessa ingår i den löpande förvaltningen.

Lagstiftning

Bolag med statligt ägande lyder under samma lagar som privatägda bolag. Det handlar t.ex. om aktiebolags-, årsredovisnings-, konkurrens-, bokförings- och säkerhetsskyddslagen samt värdepappers- och insiderlagstiftningen. Bolagen kan också omfattas av direkt tillämpliga EU-förordningar, t.ex. marknadsmissbruksförordningen och dataskyddsförordningen. Därutöver kan de bolag med statligt ägande som är verksamma inom en viss sektor, liksom privatägda bolag, lyda under särskild sektorslagstiftning. Arbetet inom Regeringskansliet är fördelat så att ansvaret för särskild sektorslagstiftning typiskt sett ligger på andra enheter än de enheter som förvaltar bolagen med statligt ägande. Syftet är att upprätthålla en åtskillnad mellan statens roller som ägare och lagstiftare.

Vidare gäller EU:s bestämmelser om statligt stöd. Reglerna gäller för allt stöd från staten till såväl statligt som privat ägda företag. Syftet med reglerna är att förhindra att en medlemsstat snedvrider konkurrensen genom stöd som stärker det inhemska näringslivets konkurrenskraft till nackdel för företag i en annan medlemsstat. Enligt EU:s regelverk ska den s.k. marknadsekonomiska investerarprincipen tillämpas bl.a. vid kapitaltillskott i bolag med statligt ägande. Normalt är principen uppfylld om kapitaltillskott lämnas på villkor och under förutsättningar som en privat investerare skulle ha accepterat.

Styrning av bolag med statligt ägande

Aktiebolag med statligt ägande regleras av aktiebolagslagen (2005:551), och i egenskap av företrädare för statens ägande lyder regeringen alltså under samma regler som andra bolagsägare. Innebörden av detta är bl.a. att ägarinflytandet utövas i bolagets beslutande organ, bolagsstämman (7 kap. 1 § aktiebolagslagen). Stämman utser styrelsens ledamöter, vilka i ett statligt helägt företag representerar staten som ägare. Dock utser inte stämman de representanter för arbetstagarna som också är ledamöter i styrelsen. Styrelsen utser i sin tur verkställande direktör. Genom bl.a. valet av styrelse och möjligheten att föra in särskilda bestämmelser i bolagsordningen kan statens representanter på bolagsstämman påverka inriktningen av bolagets verksamhet.

Bolagets styrelse ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. I detta ingår att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att se till att bolaget har en betryggande internkontroll.

Den löpande verksamheten sköts av bolagets ledning. Styrelsen i bolag med statligt ägande ska genom styrelseordföranden samordna sin syn med företrädare för ägaren när bolaget står inför särskilt viktiga avgöranden (ägarsamordning). Vid regelbundna möten mellan företrädare för bolag respektive ägare (ägardialog) följs bl.a. målen för bolagen upp.

Statens ägarpolicy

I Statens ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande 2020 redogörs dels för grunderna för de uppdrag och mål som sätts upp för bolag med statligt ägande, dels för tillämpliga ramverk och viktiga principfrågor när det gäller styrningen av bolagen. Vidare redovisas regeringens principer för bolagsstyrning, ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare samt extern rapportering i bolag med statligt ägande. Statens ägarpolicy ska tillämpas i bolag med statligt majoritetsägande. I övriga bolag där staten är delägare verkar staten i dialog med övriga ägare för att ägarpolicy ska tillämpas.

Den 20 februari 2025 beslutade regeringen om en ny ägarpolicy som ska tillämpas fr.o.m. årsstämman 2025. Syftet med den nya ägarpolicy är bl.a. att vägleda och klargöra ägarens förväntningar på de statligt ägda bolagen. I Statens ägarpolicy 2025 redogör regeringen för viktiga principer och övergripande mål för styrningen och förvaltningen av bolagen med statligt ägande. Av policy framgår att regeringen har höga förväntningar på att bolagens affärsverksamhet bedrivs föredömligt i enlighet med ett antal övergripande principer. Principerna är också vägledande för regeringens förvaltning av bolagen. Enligt principerna ska bolag med statligt ägande

- agera affärsmässigt
- ha en god bolagsstyrning
- generera hållbart värdeskapande
- ha långsiktiga ambitioner och god omställningsförmåga
- präglas av säkerhetsmedvetenhet och bidra till landets beredskap för kris och krig
- betala rimliga och väl avvägda ersättningar
- agera transparent i förhållande till sina intressenter.

I ägarpolicy redogörs bl.a. även för förutsättningarna för det statliga bolagsägandet och för de aktiebolagsrättsliga ramarna.

Uppdrag och mål för bolag med statligt ägande

Bolagsordningen

Genom bolagsordningen bestämmer ägaren bolagets verksamhetsföremål och vissa angivna ramar för verksamheten. I bolag med statligt ägande har verksamhetsföremålet sin grund i riksdagens beslut om bolagets uppdrag. Bolagsordningarna utgår från aktiebolagslagens regler för bolag med aktier upptagna

till handel på en reglerad marknad, Svensk kod för bolagsstyrning och statens ägarpolicy.

Särskilt beslutade samhällsuppdrag

Vissa bolag med statligt ägande har ett samhällsuppdrag som riksdagen beslutat särskilt om. Ett sådant uppdrag innebär att bolagen ska bedriva en verksamhet som syftar till att generera andra effekter än ekonomisk avkastning för ägaren. I vissa fall kan verksamheter inom ramen för ett särskilt beslutat samhällsuppdrag delfinansieras genom anslag på statsbudgeten. Vilka bolag som har samhällsuppdrag framgår av tabellen i bilaga 3.

Ägaranvisningar

Genom en s.k. ägaranvisning kan ägaren ge instruktioner till bolagets styrelse. I bolag med statligt ägande används ägaranvisningar i huvudsak för bolag som har särskilt beslutade samhällsuppdrag, får anslag eller befinner sig i omstrukturering eller vid avregleringar och andra liknande väsentliga förändringar. Ägaranvisningar ska till sitt innehåll vara relevanta, konkreta och tydliga samt formaliseras genom beslut på bolagsstämman. Om ett uppdrag lämnas i en ägaranvisning ska det tydligt framgå av ägaranvisningen hur uppdraget ska finansieras, redovisas och följas upp.

Ekonomiska mål

Ekonomiska mål är ett viktigt verktyg i styrningen av bolag med statligt ägande. Ägarens syfte med att fastställa ekonomiska mål för bolagen är att

- säkerställa värdeskapande genom att styrelsen och företagsledningen arbetar mot långsiktiga, ambitiösa och realistiska mål
- uppnå kapitaleffektivitet genom att tydliggöra kostnaden för eget kapital
- hålla bolagens finansiella risk på en rimlig nivå
- tillförsäkra ägaren direktavkastning genom hållbara och förutsägbara utdelningar med hänsyn till bolagens framtida kapitalbehov och finansiella ställning
- på ett strukturerat sätt mäta, följa upp och utvärdera bolagens lönsamhet, effektivitet och risknivå.

Uppdragsmål för bolag med särskilt beslutade samhällsuppdrag

För att kunna utvärdera och följa upp hur de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs fastställs i relevanta fall uppdragsmål. Syftet med att fastställa uppdragsmål för bolagen är att

- säkerställa att de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs väl
- tydliggöra kostnaden för att utföra de särskilt beslutade samhällsuppdragen
- möjliggöra uppföljning och rapportering till riksdagen och andra intressenter samt klargöra förutsättningarna för de ekonomiska målen.

En effektivare bolagsförvaltning

I budgetpropositionen för 2026 redogör regeringen för den pågående översynen av den statliga bolagsportföljen (prop. 2025/26:1 utgiftsområde 24 s. 34). Syftet med översynen är enligt regeringen att öka effektiviteten, exempelvis genom sammanslagningar av företag. Regeringen har tidigare – i budgetpropositionen för 2025 – framhållit vikten av att statens skäl för att äga bolag är tydligt (prop. 2024/25:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.2). Regeringen angav även att den hade för avsikt att fortsätta att se över om skälen för ägande i vissa fall kunde tydliggöras och överväga försäljningar i de fall skälen för ägande var svaga.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om statens ägande och förvaltning av företag, senast hösten 2024 (bet. 2024/25:NU4). Flera av dessa yrkanden var lika eller identiska med de som är aktuella i detta avsnitt. De handlar bl.a. om statens ägande av företag, frågor om förvaltning och uppdrag samt statligt ägda företags påverkansarbete och klimatarbete. Utskottet hänvisade främst till de grundläggande principer och regelverk som är styrande för statens bolagsförvaltning. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet framförde andra uppfattningar i olika reservationer.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Skrивelsen
- Statens ägande av företag
- Statliga företags arbete med opinionsbildning
- Statliga företags medlemskap i arbetsgivarorganisationer
- Statliga företags klimatarbete.

Skrивelsen

Utskottet kan inledningsvis konstatera att bolag med statligt ägande utgör en betydande del av det svenska näringslivet. I den statliga bolagsportföljen finns 38 hel- och delägda företag. Systemet med en årlig redogörelse från regeringen för företag med statligt ägande baseras på ett beslut av riksdagen från 1981. Som utskottet har framhållit vid ett flertal tillfällen är det av stor vikt att regeringen årligen lämnar dessa redogörelser så att riksdagen kan följa utvecklingen i bolagsportföljen och regeringens förvaltning av de aktuella företagen. Redogörelsen har under åren utvecklats till både form och innehåll.

Utskottet kan konstatera att regeringen har tagit fram en ny ägarpolicy som ska tillämpas i bolag med statligt majoritetsägande fr.o.m. årsstämman 2025. Ägarpolicyen är en bolagsrättsligt bindande ägaranvisning och syftar bl.a. till att vägleda och klargöra ägarens förväntningar på de statligt ägda bolagen. Statens ägarpolicy är betydelsefull för förvaltningen av de statligt ägda bolagen, och utskottet välkomnar därför regeringens avsikt att fortsätta arbetet med att utveckla bolagsstyrningen utifrån den nya ägarpolicyen.

Vidare noterar utskottet att regeringen fr.o.m. nästa år avser att revidera utformningen och omfattningen av verksamhetsberättelsen för bolag med statligt ägande. Utskottet har tidigare betonat vikten av att regeringen utvecklar innehållet i den årliga skrivelsen så att riksdagen på ett bättre sätt kan få en bild av utvecklingen i de statliga bolagen. Utskottet är därför positivt till den aviserade revideringen och ambitionen att rapporteringen framöver ska ge en tydligare översikt över utvecklingen i det statliga bolagsägandet och baseras på de förutsättningar för transparens och insyn som råder i dag.

Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Statens ägande av företag

I det följande behandlar utskottet motioner med förslag om det statliga ägandet av företag på ett mer övergripande plan. Utskottet vill inledningsvis påminna om vad det tidigare år har framfört om statens ägande av företag om att staten ska vara en aktiv och professionell ägare med fokus på långsiktigt och hållbart värdeskapande. Staten som ägare ska bl.a. även pröva skälen för fortsatt statligt ägande samt överväga bolagens olika uppdrag och inriktningen på deras verksamhet. Statens bolagsägande motiveras som utgångspunkt av ett nationellt eller marknadsspecifikt intresse eller av att riksdagen har beslutat om samhällsuppdrag som är svåra att hantera utan statligt inflytande. Utskottet hänvisar även till vad som tidigare framförts om vikten av statens ägarpolicy för förvaltningen av de statligt ägda bolagen. Ägarpolicyen innehåller bl.a. principer och övergripande mål för styrningen och förvaltningen av bolagen. I ägarpolicyen uttrycks även att bolag med statligt ägande ska agera affärs- mässigt, hållbart och föredömligt på så sätt att de upprätthåller allmänhetens förtroende.

Den svenska staten är en stor företagsägare och kommer att vara det inom överskådlig tid. I likhet med föregående år vill utskottet framhålla att de statliga bolagen ska styras enligt den svenska bolagsstyrningsmodellen, vilket bl.a. innebär att de statliga bolagen associationsrättsligt styrs på samma sätt som privatägda bolag med bolagsstämman som det högsta beslutande organet. Bolag med statligt ägande lyder därmed under samma lagar som privatägda bolag. Utöver detta har vissa statliga bolag särskilt beslutade samhällsuppdrag, vilket innebär att riksdagen har beslutat att bolagen i förekommande fall ska bedriva en verksamhet som syftar till att generera andra effekter än ekonomisk avkastning för ägaren. Utskottet kan också konstatera att de flesta av de statligt

ägda bolagen i dag verkar på fullt konkurrensutsatta marknader. På ett övergripande plan vill utskottet därför framhålla vikten av att dessa bolag konkurrerar på samma villkor som andra bolag och agerar långsiktigt, effektivt och lönsamt samt ges en förmåga att utvecklas.

Det är utskottets uppfattning att staten ska förvalta de statligt ägda bolagen så att den långsiktiga ekonomiska värdeutvecklingen blir den bästa möjliga och så att de samhällsuppdrag som riksdagen beslutat om utförs väl. I detta sammanhang vill utskottet också påminna om de riktlinjer som riksdagen beslutade om våren 1996, där det bl.a. anges att ett statligt ägt företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.

I likhet med föregående år ser utskottet mot denna bakgrund inte några skäl för riksdagen att uppmana regeringen att, som föreslås i ett antal motionsyrkanden, vidta åtgärder för att avyttra eller på ett övergripande plan införa olika förändringar i den statliga förvaltningsmodellen för statligt ägda bolag. Utskottet ser heller inga skäl för att förorda tillkännagivanden som rör arbetstid och arbetstillfällen i de statligt ägda bolagen. När det gäller ett motionsyrkande bl.a. om att statligt ägda bolag inte ska handla med Israel så länge ockupationen av Palestina pågår vidhåller utskottet den uppfattning som uttrycktes hösten 2024 då utskottet behandlade och avstyrkte ett liknande förslag.

Utskottet avstyrker därmed samtliga motionsyrkanden.

Statliga företags arbete med opinionsbildning

I tre motionsyrkanden förordas tillkännagivanden som rör de statligt ägda företagens opinionsbildande arbete. Denna fråga har utskottet behandlat tidigare, senast hösten 2024 (bet. 2024/25:NU4).

Utskottet vill inleda med att påminna om att bolag med statligt ägande är självständiga juridiska personer, och liksom övriga svenska aktiebolag lyder de under aktiebolagslagen (2005:551). Enligt aktiebolagslagen ansvarar styrelsen för bolagets organisation och förvaltningen av dess angelägenheter och ska, liksom bolagets ledning, se till bolagets bästa. Det är styrelsen som utser bolagets vd och som bedömer hans eller hennes övriga uppdrag. Det är även bolagets ledning som ansvarar för verksamheten. Utskottet vill även påminna om att de riktlinjer som ställs upp i den nya ägarpolicyn, vilken utgör en bindande ägaranvisning i statligt helägda bolag, anger att bolagens styrelser ska ha ett tydligare ansvar att utveckla och förvalta bolagen på ett affärsmässigt, hållbart och föredömligt sätt så att allmänhetens förtroende upprätthålls. Så som utskottet även tidigare framfört när det gäller de statligt ägda bolagens kommunikations- och påverkansarbete utgår utskottet från att bolagen och deras representanter för fram argument och ståndpunkter i debatten som är balanserade och välgrundade.

Utöver vad som anförts ovan hänvisar utskottet till tidigare ställningstaganden.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Statliga företags medlemskap i arbetsgivarorganisationer

I ett antal motioner förordas tillkännagivanden som rör de statligt ägda företagens medlemskap i vissa intresseorganisationer. Flera av de yrkanden som behandlas i detta avsnitt innehåller förslag med liknande innehåll som utskottet har behandlat tidigare, senast hösten 2024 (bet. 2024/25:NU4).

Så som utskottet tidigare har framfört är bolag med statligt ägande självständiga juridiska personer, och i enlighet med aktiebolagslagen är det bolagets styrelse som ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av dess angelägenheter. Det är även bolagets ledning som ansvarar för verksamheten. Vidare anges i den nya ägarpolicy att bolagens styrelser ska ha ett tydligare ansvar att utveckla och förvalta bolagen på ett affärsmässigt, hållbart och föredömligt sätt så att allmänhetens förtroende upprätthålls. Som utskottet tidigare framfört vill utskottet i detta sammanhang även påminna om att det står var och en fritt att inom ramen för regeringsformens bestämmelser om föreningsfrihet att sluta sig samman med andra för allmänna och enskilda syften.

Utöver vad som anförts ovan hänvisar utskottet till tidigare ställningstaganden. Mot denna bakgrund ser utskottet inte skäl att förorda några tillkännagivanden i linje med det som anförs i motionerna.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Statliga företags klimatarbete

Utskottet behandlar här motionsyrkanden med förslag som berör de statligt ägda företagens klimatarbete. Utskottet har även tidigare under valperioden behandlat motionsyrkanden med ett liknande innehåll, senast hösten 2024 (bet. 2024/25:NU4). Utskottet vill här påminna om vad som anges i Statens ägarpolicy 2025 när det gäller riktlinjer för hållbart värdeskapande. Ett hållbart värdeskapande innebär att bolagen integrerar hållbarhet i sin verksamhet, affärsmodell, strategi och bolagsstyrning. Bolagen ska agera ansvarsfullt, bedriva sin verksamhet på ett sätt som gynnar en hållbar utveckling samt beakta internationella överenskommelser, principer och riktlinjer om bl.a. miljö- och klimathänsyn. Bolagen ska särskilt beakta de tio principerna i FN:s Global Compact, FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, OECD:s riktlinjer för multinationella företag samt Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Utskottet kan även konstatera att det av ägarpolicy framgår att bolagen ska vara ett föredöme på miljö- och klimatområdet och arbeta för att både nationella miljö- och klimatmål och det s.k. Parisavtalet uppnås. Bolag som har en väsentlig miljö- eller klimatpåverkan genom sin värdekedja ska fastställa ambitiösa mål och konkreta omställningsplaner. Målen ska vara relevanta för verksamheten och i största möjliga mån vetenskapligt baserade.

När det gäller motionsyrkanden om valberedningsarbetet i statligt ägda bolag och om att styrelserna i de statligt ägda bolagen ska ha kunskap om de utmaningar som följer av klimatomställningen vill utskottet liksom föregående år hänvisa till att processen för att nominera styrelseledamöter beskrivs i verksamhetsberättelsen för bolag med statligt ägande. Där anges att utgångspunkten för varje nominering av en styrelseledamot ska vara kompetensbehovet i respektive bolagsstyrelse. Utskottet instämmer i att det är viktigt att styrelsens sammansättning är sådan att styrelsen alltid har sådan kunskap och kompetens som är direkt relevant för bolaget.

När det sedan gäller ett motionsyrkande om att omarbeta ägardirektiv och ändra avkastningskrav för de bolag som ansvarar för naturresurser med längre omloppstid vill utskottet hänvisa till att de statliga bolagen ska styras enligt den svenska bolagsstyrningsmodellen. Modellen innebär att de statligt ägda bolagen associationsrättsligt styrs på samma sätt som privatägda bolag med bolagsstämman som det högsta beslutande organet. Bolag med statligt ägande lyder därmed som utgångspunkt under samma lagar som privatägda bolag, vilket bl.a. innebär att styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning och att bolagets ledning sköter den operationella driften av bolagets verksamhet. Vidare vill utskottet påminna om att vissa bolag dessutom har särskilt beslutade samhällsuppdrag. I dessa fall har riksdagen beslutat att bolagen ska bedriva en verksamhet som syftar till att generera andra effekter än ekonomisk avkastning för ägaren. Samtidigt gäller att ägarens kostnad för eget kapital är en viktig utgångspunkt för de ekonomiska målen. Det är denna kostnad som ytterst avgör om staten som ägare får en rimlig och marknadsmässig kompensation för det risktagande som ägandet i ett bolag innebär.

Med det anförda avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Statens ägande och förvaltning av vissa bolag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statens ägande och förvaltning av Akademiska Hus AB, LKAB, Postnord AB, Samhall AB, SBAB Bank AB, SJ AB, Sveaskog AB, Svensk Bilprovning AB, Svenska Spel AB, Svevia AB, Swedavia AB, Telia Company AB och Vattenfall AB. Utskottet hänvisar bl.a. till grundläggande principer för förvaltningen av företag med statligt ägande, tidigare riksdagsbeslut samt pågående arbete och utredningar.

Jämför reservation 10 (V), 11 (MP), 12 (V) och 13 (C), motivreservation 14 (MP) och reservation 15 (S), 16 (V, MP), 17 (V), 18 (C), 19 (S), 20 (V) och 21 (C).

Motionerna

Postnord AB

I kommittémotion 2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att den svenska och danska posten separeras. Syftet är att garantera en fungerande postservice med ökad samhällelig kontroll.

I motion 2025/26:2526 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) lämnas förslag om att Sverige ska inleda en process för att lämna det svensk-danska samarbetet inom Postnord och i stället återupprätta Posten AB som Sveriges nationella postoperatör.

SJ AB

I kommittémotion 2025/26:3274 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 6 föreslås motionärerna ett tillkännagivande med innebörden att vinstkravet på SJ AB bör tas bort. Motionärerna menar att konstruktionen med ett affärsdrivande statligt järnvägsbolag inte i alla delar har varit positiv.

Sten Bergheden (M) menar i motion 2025/26:2240 att regeringen bör överväga att avveckla ägandet av SJ.

Sveaskog AB

I partimotion 2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 33 föreslås ett tillkännagivande om att all statligt ägd skog ska samlas i ett bolag med hållbart brukande av skogens resurser, och inte avkastning, som främsta mål. Det nya skogsbolaget bör även styras i enlighet med nationella miljömål och internationella åtaganden för skog samt åläggas att avsätta större arealer till skyddade naturområden och säkerställa att skogar med höga naturvärden inte avverkas. Ett likalydande förslag finns i kommittémotion 2025/26:2817 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 21.

I kommittémotion 2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 4 framför motionärerna att Sveaskog bör förbli statligt men reformeras för att sätta ökad biologisk mångfald, arrenden för småskaligt brukande och lokalt inflytande i centrum.

I motion 2025/26:2213 av Sten Bergheden (M) förordas ett tillkännagivande om att om möjligt ta fram en plan för att sälja ut delar av Sveaskogs skogar till mindre skogsägare och nya skogsägare.

I motion 2025/26:2258 av Sten Bergheden (M) föreslår motionären att regeringen ska se över möjligheterna att öka Sveaskogs försäljning av skogsmark.

Vidare föreslås i motion 2025/26:2269 av Sten Bergheden (M) ett tillkännagivande om att överväga att sälja delar av Sveaskog och använda pengarna till att stärka försvaret och en utbyggnad av kärnkraften.

Swedavia AB

I kommittémotion 2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om styrningen av Swedavia. Motionärerna framhåller att konsekvenserna för Swedavias ekonomi av att behålla Bromma flygplats behöver redovisas, bl.a. när det gäller bolagets lönsamhet och möjlighet att leverera avkastning till staten men även för utbyggnaden av Arlanda och för driften av andra flygplatser i landet.

I kommittémotion 2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 5 begär motionärerna att regeringen ska uppmanas att stoppa eventuella expansionsplaner kopplade till Swedavia och i stället se hur tågtrafiken kan expanderas för att täcka inrikes resor.

Vattenfall AB

I kommittémotion 2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6 lämnas förslag om att införa en portalparagraf i Vattenfalls bolagsordning som bl.a. innebär att Vattenfall ska fortsätta att vara ett helstatligt bolag och att bolaget ska genomföra en övergång till hållbar energiproduktion baserad på förnybara energikällor. I yrkande 7 föreslås ett uppdrag till Vattenfall om att utreda investeringskostnaderna för att återföra ett ekologiskt hållbart flöde av vatten till den torrlagda delen av Lilla Luleälven.

I kommittémotion 2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 3 förordas ett tillkännagivande om att Vattenfall ska fortsätta att vara statligt ägt och driva klimatomställningen samt vara en föregångare i energiomställningen, inklusive i fråga om satsningar på fossilfri energi och bio-CCS.

Övrigt om statens ägande och förvaltning av vissa företag

I kommittémotion 2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4 lyfter motionärerna fram behovet av uppföljning med anledning av utförsäljningen av Aktiebolaget Svensk Bilprovning. Motionärerna menar att en sådan central

service som utgår från samhälleliga krav på säkerhet och utgör en myndighetsuppgift måste finnas tillgänglig i hela landet. Därför bör utförsäljningens konsekvenser vad gäller prisutveckling och tillgänglighet följas upp, menar motionärerna.

I kommittémotion 2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) efterfrågar motionärerna i yrkande 9 ett tillkännagivande om att ändra SBAB:s uppdrag och avkastningskrav. Därtill menar motionärerna i yrkande 10 att regeringen bör uppmanas att ändra ägardirektiven på så sätt att SBAB ska åläggas att upprätthålla god service och goda villkor i hela landet och därigenom bli ett samhällsnyttigt företag. I yrkande 11 föreslås att SBAB också ska få i uppdrag att se över hur man kan bidra till att finansiera lån för företag på landsbygden och vilka särskilda aspekter som då bör beaktas. Vidare efterfrågar motionärerna i yrkande 12 ett tillkännagivande om att SBAB bör få i uppdrag att aktivt arbeta med att utveckla lösningar och produktutveckling för små och medelstora företag i syfte att utgöra ett komplement till marknaden och stödja hållbara investeringar. I yrkande 13 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att ändra ägaranvisningen för Samhall så att kravet på affärsmässighet utgår. Vidare förordas i yrkande 14 ett tillkännagivande om att regeringen bör göra en analys av metodiken på området hållbart företagande i relation till Samhalls arbetsmiljö och olycksfallsstatistik och rapportera denna till riksdagen.

I kommittémotion 2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om LKAB:s fortsatta statliga ägande och återföring till lokalsamhällen. Motionärerna menar att LKAB ska förbli statligt men att en större del av värdeskapandet ska återföras till de regioner där verksamheten bedrivs samtidigt som bolaget ska vara ett verktyg i klimatomställningen. Vidare föreslås i yrkande 5 att Svenska Spel ska avyttras. Spelmarknaden ska regleras genom licenser och tillsyn, inte genom statligt ägande, menar motionärerna. I yrkande 6 framhåller motionärerna att Telia Company AB verkar på en konkurrensutsatt marknad och att statens ägande i Telia Company AB därför successivt bör minska. Samtidigt ska staten säkra digital infrastruktur och bredbandsutbyggnad genom reglering och investeringar, menar motionärerna. I yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att staten bör möjliggöra för lärosätena att själva ta över hela eller delar av ägandet av deras fastigheter och på sikt avveckla ägandet i Akademiska Hus AB.

I motion 2025/26:2441 av Oliver Rosengren och Gustaf Göthberg (båda M) yrkande 2 förordas ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att se över möjligheten att sälja Svevia AB.

Bakgrund och pågående arbete

Försäljningsbemyndiganden

För närvarande finns det inga bemyndiganden från riksdagen som ger regeringen möjlighet att minska eller avveckla statens ägande i de statliga bolagen.

Akademiska Hus AB

Akademiska Hus AB är ett helägt statligt bolag. Bolaget ska äga, utveckla och förvalta fastigheter för universitet och högskolor med huvudfokus på utbildnings- och forskningsverksamhet samt studentbostäder och bedriva därmed förenlig verksamhet. Verksamheten ska bedrivas på affärsmässig grund och generera marknadsmässig avkastning genom en hyressättning som beaktar verksamhetens risk. Bolaget spelar en viktig roll för målet att stärka Sverige som kunskapsnation. Som ett ledande fastighetsbolag i framkant bidrar Akademiska Hus också till en hållbar utveckling inom samhällsbyggnadssektorn. Bolagets ekonomiska mål anger bl.a. att avkastningen på det operativa kapitalet ska uppgå till minst 6,0 procent. Bolaget har inget särskilt beslutat samhällsuppdrag.

LKAB

Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (LKAB) är moderbolag i en internationell högteknologisk gruv- och mineralkoncern som erbjuder hållbara järnmalms-, mineral- och specialprodukter. LKAB är också en världsledande producent av förädlade järnmalmsprodukter för ståltillverkning. LKAB följer branschorganisationen Svemins färdplan för biologisk mångfald. Målet är att till 2030 bidra till ökad biologisk mångfald i de regioner där LKAB verkar. LKAB planerar att säkra sin långsiktiga konkurrenskraft genom stegvis utveckling av koldioxidfria processer och produkter till 2045. Bolaget har inget särskilt beslutat samhällsuppdrag.

Av verksamhetsberättelsen framgår att LKAB 2024 beslutade att etablera ett forsknings- och utvecklingscenter och en demonstrationsanläggning för förädling av fosfor och sällsynta jordartsmetaller i Luleå. Bolaget lämnade även in en ansökan om miljötillstånd för storskalig industriverksamhet och hamnverksamhet i Luleå.

Under 2024 inledde Riksrevisionen en granskning av affärsmässigheten i bolagets planerade omställning till produktion av järnsvamp (RiR 2025:7). Utskottet behandlade under hösten 2025 regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om LKAB:s omställning (skr. 2025/26:8, bet. 2025/26:NU9).

Postnord AB

Postnord AB är ledande inom paket- och logistiktjänster i Norden och säkerställer postservicen till alla privatpersoner och företag i Sverige. Moderbolaget Postnord, som är ägare till dotterbolagen Post Danmark A/S och Postnord Group AB, är ett svenskt publikt bolag som ägs till ca 40 procent av den danska staten och till drygt 60 procent av den svenska staten. Rösterna fördelas 50/50 mellan ägarna. Bolaget har inte något särskilt beslutat samhällsuppdrag men har ett uppdrag som rör samhällsomfattande postservice, knutet till tillståndet att bedriva postverksamhet.

Den 1 januari 2024 trädde ändringar i den danska postlagen i kraft som innebär att Postnords danska dotterbolag Post Danmark A/S inte längre är

utsedd tillhandahållare av den samhällsomfattande posttjänsten i Danmark, utan att posttjänsterna huvudsakligen ska skötas av marknaden. Brev- och paketmarknaden i Danmark är därmed till stor del avreglerad. I budgetpropositionen för 2025 hänvisade regeringen till Postnords avsikt att göra anpassningar i den danska verksamheten utifrån de ändrade marknadsförutsättningarna. Regeringen framhöll att den noga följer utvecklingen i Postnord och för en dialog med danska staten i syfte att värna det svenska ägandet (prop. 2024/25:1 utg.omr. 24).

Postfinansieringsutredningen överlämnade sitt delbetänkande Posttjänst för hela slanten (SOU 2023:4) till regeringen den 30 januari 2023. Utredningens uppdrag var att utreda möjliga finansieringsmodeller för den samhällsomfattande posttjänsten. Den 26 januari 2023 gav regeringen Postfinansieringsutredningen ett tilläggsuppdrag att utreda förutsättningarna för att införa en skyldighet för privatpersoner, enskilda näringsidkare och juridiska personer att ansluta sig till en digital brevlåda. Uppdraget redovisades i betänkandet Digital myndighetspost (SOU 2024:47) som överlämnades till regeringen den 25 juni 2024. Betänkandena har remitterats. Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Samhall AB

Samhall AB är helägt av staten och har samhällsuppdraget att producera efterfrågade varor och tjänster och genom detta skapa meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med funktionsnedsättning som Arbetsförmedlingen anvisar där behoven finns. Målgruppen för skyddat arbete på Samhall är de som har en så nedsatt arbetsförmåga till följd av en funktionsnedsättning att de inte kan få ett annat arbete eller stöd genom andra insatser.

Mot bakgrund av Riksrevisionens granskning av Samhalls samhällsuppdrag (RiR 2023:14) beslutade regeringen i januari 2024 att tillsätta en utredning för att göra en översyn av Samhalls uppdrag, verksamhet och förutsättningar. Syftet med översynen var att säkerställa att verksamheten når rätt individer och utformas på ett sätt som ger dessa individer bästa möjliga stöd (dir. 2024:4). Utredningen redovisade uppdraget i mars 2025 i betänkandet Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete (SOU 2025:29). Betänkandet har remitterats, och förslagen bereds inom Regeringskansliet.

SBAB Bank AB

SBAB Bank AB är ett helägt statligt bolag verksamt på den svenska bolåne marknaden. Bolaget erbjuder lån, sparande och andra tjänster för boende och boendeekonomi till privatpersoner, bostadsrättsföreningar och fastighetsbolag i Sverige. Ett av bolagets ekonomiska mål omfattar att dess avkastning på eget kapital över en konjunkturcykel ska vara minst 10 procent. Utfallet för 2024 uppgick till 10,4 procent. SBAB har inget särskilt beslutat samhällsuppdrag.

SJ AB

SJ AB är ett helägt statligt bolag som bildades 2001 i samband med bolagiseringen av affärsverket Statens järnvägar. SJ är den största operatören av persontrafik på järnväg i Sverige och ska, inom ramen för affärsmässighet, bidra till att uppfylla de transportpolitiska målen och därmed en långsiktigt hållbar transportförsörjning i hela landet. SJ är huvudsakligen verksamt på marknaden för regionala och långväga resor. Bolaget driver kommersiell trafik och upphandlad trafik på affärsmässiga grunder i konkurrens med andra tågoperatörer samt med bil, flyg och buss. Bolaget har inget särskilt beslutat samhällsuppdrag. SJ:s beslutade ekonomiska mål anger att avkastningen på det operativa kapitalet ska uppgå till minst 7 procent i genomsnitt. Utfallet för 2024 uppgick till 10,2 procent.

Sveaskog AB

Sveaskog AB, som är ett helägt statligt bolag, är Sveriges största skogsägare och förvaltar ca 4 miljoner hektar mark i Sverige. Skogsinnehavet är spritt över hela Sverige men har sin tyngdpunkt i norra Sverige. Sveaskog ska bedrivas affärsmässigt och vara en oberoende aktör på virkesmarknaden med kärnverksamhet inom skogsbruk. Sveaskog säljer framför allt timmer, massaved och biobränsle. Skogen är viktig som råvara för skogsindustrin, främjar klimatnyttan samt skapar sysselsättning och rekreationsmöjligheter. Bolaget har ett samhällsuppdrag när det gäller ett markförsäljningsprogram med målet att avyttra upp till 60 000 hektar produktiv skogsmark inom det fjällnära området som ska användas som ersättningsmark. Sveaskog saknar fastställda uppdragsmål.

Av verksamhetsberättelsen framgår att Sveaskog under 2024 tecknade en avsiktsförklaring om att sälja sitt 50-procentiga aktieinnehav i Setra Group till Mellanskog. Affären låg i linje med tidigare riksdagsbeslut och Sveaskogs strategi att vara en ansvarsfull skogsägare (bet. 2009/10:NU22, rskr. 2009/10:384). Genom försäljningen stärkte Sveaskog sin roll som oberoende aktör på skogsmarknaden utan industriella intressen i förädling. Försäljningen slutfördes under andra kvartalet 2025. Av verksamhetsberättelsen framgår även att Sveaskog under januari 2025 slutförde en försäljning av dotterbolaget Hjälmare kanal AB till AB Göta kanalbolag.

Svensk Bilprovning AB

Aktiebolaget Svensk Bilprovning (Bilprovningen) bildades 1963 till följd av ett riksdagsbeslut om införandet av en allmän periodisk fordonskontroll och säkerhetsinspektion. Den 1 juli 2010 avreglerades den svenska marknaden för fordonsbesiktning. Regeringen har sedan december 2009 haft riksdagens bemyndigande att avyttra statens aktier i Bilprovningen (prop. 2009/10:54, bet. 2009/10:NU10, rskr. 2009/10:162). Regeringen beslutade den 14 november 2024 att sälja Bilprovningen inklusive dotterbolag till TÜV Rheinland AG som genom dotterbolaget TÜV International GmbH förvärvade 100 procent

av aktierna i Bilprovningen. Köpeskillingen för aktierna uppgick till 1 200 miljoner kronor. Staten äger därmed inte längre några aktier i Bilprovningen.

Svenska Spel

AB Svenska Spel ska anordna spel om pengar och andra vinster med ett värde i pengar. Det är ett statligt helägt företag som är verksamt inom fyra affärsområden. Svenska Spel har beviljats licens för lotterier samt licens för spel på värdeautomater. Vidare har dotterbolaget Svenska Spel Sport och Casino AB beviljats licens för kommersiellt onlinespel och vadhållning och Casino Cosmopol AB har beviljats licens för spel på landbaserade kasinon. Svenska Spel har ett samhällsuppdrag och ett antal uppdragsmål som riksdagen beslutat om. Svenska Spel har som mål att vara ett branschföredöme inom spelansvar och bidra till en sundare och säkrare spelmarknad. Bolaget ska även följa utvecklingen av problem relaterade till överdrivet spelande och vidta åtgärder för att motverka dessa.

Under 2024 genomförde Svenska Spel en omstrukturering som bl.a. innefattade en översyn av organisationen och avveckling av två kasinon (Casino Cosmopol i Göteborg och Malmö). I april 2025 beslutade riksdagen att ta bort spelformen spel på kasino från licenstypen statligt spel (prop. 2024/25:73, bet. 2024/25:KrU9, rskr. 2024/25:171). Lagändringen träder i kraft den 1 januari 2026. Svenska Spel beslutade att stänga Casino Cosmopol i Stockholm den 25 april 2025.

Finansminister Elisabeth Svantesson (M) besvarade i juli 2023 en skriftlig fråga av Jonas Andersson (SD) om huruvida ministern avsåg att ta några initiativ för att avyttra den konkurrensutsatta delen av Svenska Spel (fr. 2022/23:849). Ministern angav i sitt svar att regeringen i det läget inte hade för avsikt att ta initiativ till att avyttra den konkurrensutsatta delen av Svenska Spel.

Svevia AB

Svevia AB är ett statligt helägt bolag som bildades 2009 när Vägverket Produktion bolagiserades. Svevia bedriver entreprenad, service och uthyrning inom trafik, mark, bygg och anläggning. Bolaget har inget särskilt beslutat samhällsuppdrag.

Swedavia AB

Swedavia AB driver och utvecklar tio flygplatser i Sverige, som enligt beslut av regeringen utgör basutbudet av flygplatser i Sverige. Bolaget är helägt av staten. Utöver flygplatsverksamheten bedriver Swedavia fastighetsverksamhet med uppgift att äga, förvalta och utveckla fastigheter och exploaterbar mark på och omkring flygplatserna. I enlighet med bolagets samhällsuppdrag ska Swedavia enligt bolagsordningen inom ramen för affärsmässighet aktivt medverka i utvecklingen av transportsektorn och bidra till att de transportpolitiska

mål som riksdagen beslutat om uppnås. Bolaget ska inom ramen för transportpolitikens funktions- och hänsynsmål även mäta och redovisa utfall för sex uppdragsmål.

Finansminister Elisabeth Svantesson (M) besvarade i april 2025 en interpellation av Isak From (S) bl.a. om hur beslutet att fortsätta driva Bromma flygplats påverkar Swedavias möjligheter att utveckla verksamheten vid andra flygplatser och agera långsiktigt och affärsmässigt (ip. 2024/25:513). Ministern angav i sitt svar att regeringen har vidtagit flera åtgärder för att stärka flygets konkurrenskraft och värna tillgängligheten, exempelvis genom ett tillskott på cirka 1 miljard kronor för att motverka avgiftshöjningar för säkerhetskontroller och bagage. Vidare angavs att det statliga bidraget för driftsstöd till icke-statliga flygplatser har fördubblats och att flygskatten avskaffas fr.o.m. den 1 juli 2025 för att förbättra tillgängligheten i hela landet. Ministern hänvisade även till 2009 års regeringsbeslut om ett nationellt basutbud av flygplatser som staten bör ansvara för att tillhandahålla, däribland Bromma flygplats. Ministern framhöll att detta beslut gäller än i dag. Vidare framhöll ministern att det inte är aktuellt att fatta något beslut om nedläggning av Bromma flygplats under innevarande mandatperiod samt att flera frågor behöver utredas på djupet innan beslut kan fattas. Enligt ministern handlar det t.ex. om de ändrade förutsättningarna för försvarets behov till följd av omvärldsläget och om hur det statliga basutbudet av flygplatser bör se ut. Ministern underströk även att Försvarsmakten har påpekat att totalförsvarsmyndigheternas behov av Bromma flygplats behöver kartläggas.

Telia Company AB

Telia Company AB (Telia) är en nordisk och baltisk ledare inom telekommunikation som förser konsumenter, företag och kunder inom offentlig verksamhet med kritisk digital infrastruktur, IKT-tjänster och underhållning. Telia noterades 2000 på Stockholmsbörsen, nuvarande Nasdaq Stockholm (prop. 1999/2000:84, bet. 1999/2000:NU18, rskr. 1999/2000:204). Staten är största aktieägaren i Telia med ett innehav om ca 41,1 procent av aktierna och rösterna i bolaget efter det senast genomförda återköpsprogrammet (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:NU1, rskr. 2022/23:99). Bolaget saknar ett särskilt beslutat samhällsuppdrag.

Våren 2019 tillkännagav riksdagen för regeringen det som näringsutskottet anförde om att regeringen borde se över möjligheterna att på sikt avyttra statens ägande i Telia Company AB (bet. 2018/19:NU9). Försvarsmakten analyserade därefter riskerna med en försäljning av svenska statens ägarandel i Telia Company AB. I vårändringsbudgeten för 2021 (prop. 2020/21:99 utg.omr. 24) återrapporterade regeringen att Försvarsmaktens slutsats var att statens ägarandel i Telia Company AB i vart fall inte bör minskas. Regeringen fann inte några skäl att ifrågasätta Försvarsmaktens slutsats och bedömde därmed att det inte var aktuellt att minska statens ägande i Telia Company AB från den dåvarande nivån på 39,5 procent av aktierna och rösterna i bolaget.

Regeringen bedömde även att det inte heller på sikt skulle vara möjligt att avyttra statens ägande i Telia. För att det inte skulle råda några oklarheter om statens ägande menade regeringen att riksdagen borde återkalla sitt bemyndigande till regeringen om att efter genomfört återköpsprogram minska statens röst- och ägarandel i Telia till lägst 37,3 procent av aktierna och rösterna i bolaget. Regeringen ansåg därmed att riksdagens tillkännagivande var slutbehandlat. Näringsutskottet konstaterade i ett yttrande till finansutskottet att riksdagens partier hade olika syn på hur statens ägande av bolaget borde utvecklas framöver (yttr. 2020/21:NU5y). Utskottet hade dock inget att invända mot regeringens bedömningar och delade regeringens uppfattning att det aktuella tillkännagivandet kunde anses vara slutbehandlat. Utskottet hade därmed inte heller något att invända mot regeringens förslag om att återkalla bemyndigandet om Telia Company. I två avvikande meningar (SD, KD) framfördes att tillkännagivandet inte skulle ses som slutbehandlat. Finansutskottet delade däremot uppfattningen att det aktuella tillkännagivandet kunde anses vara slutbehandlat (bet. 2020/21:FiU21).

Vattenfall AB

Vattenfall AB är ett statligt helägt energiföretag med verksamhet främst i Sverige, Tyskland, Nederländerna, Danmark och Storbritannien. Bolaget har inget särskilt beslutat samhällsuppdrag.

I verksamhetsberättelsen för bolag med statligt ägande 2024 redovisas Vattenfalls hållbarhetsmål för 2030 och 2040. Bland annat anges att bolaget åtagit sig att minska sina utsläpp i linje med klimatvetenskapen och att bolaget har som mål att nå nettonollutsläpp i hela värdekedjan senast 2040. Vattenfall har också inlett samarbeten för att minska utsläppen i sektorer där det är särskilt svårt att fasa ut fossila bränslen. För att kunna uppnå målen om minskade koldioxidutsläpp är Vattenfalls strategi att fortsätta att investera i såväl fossilfri elproduktion som eldistribution och samtidigt fasa ut sin användning av fossila bränslen.

Trafikutskottets yttrande

I sitt yttrande 2025/26:TU3y till näringsutskottet behandlar trafikutskottet motion 2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4 och motion 2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 3 och 4. Motionsyrkandena innehåller förslag om Svensk Bilprovning och om Swedavia.

När det gäller de förslag som rör Swedavias verksamhet hänvisar trafikutskottet bl.a. till att riksdagen under de senaste åren har behandlat ett stort antal motionsyrkanden om Swedavias verksamhet kopplade till framtiden för Arlanda och Bromma flygplats, senast i betänkande 2024/25:TU13 Luftfartsfrågor. Riksdagen har även beslutat om flera tillkännagivanden till regeringen som handlar om att bevara och utveckla dessa flygplatser. Trafikutskottet påminner vidare om det flertal utredningar som har genomförts under de senaste åren och som på ett utförligt sätt har belyst framtiden för och utvecklingen av

såväl Bromma som Arlanda flygplats. Trafikutskottet menar att frågan om flygplatsernas framtid således är mycket väl uppmärksammat. Med anledning av det som framförs i ett av motionsyrkandena om ökade satsningar på tågtrafiken påminner trafikutskottet vidare om att riksdagen i december 2024 antog regeringens förslag i proposition 2024/25:28 om den ekonomiska ramen för åtgärder i den statliga transportinfrastrukturen m.m. under perioden 2026–2037 (bet. 2024/25:TU5, rskr. 2024/25:102). Tillsammans med Trafikverkets förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037 (TRV 2025/37255) innebär den beslutade ekonomiska ramen att ökade medel tillförs till både underhåll av och investeringar i järnvägen. Trafikutskottet anger även att det senare under riksmötet i samband med behandlingen av motioner från den allmänna motionstiden 2025 avser att återkomma till frågor om bl.a. Arlanda och Bromma flygplats samt infrastrukturplanering.

När det sedan gäller förslaget om en uppföljning med anledning av försäljningen av Svensk Bilprovning hänvisar trafikutskottet till att Transportstyrelsen årligen kontrollerar att marknaden för fordonsbesiktning fungerar väl när det gäller trafiksäkerhet, miljö, prisutveckling, teknikutveckling och tillgänglighet samt att Transportstyrelsen i sin senaste redovisning av besiktningsmarknaden bedömer att marknaden i stort fungerar väl. Därutöver lyfter trafikutskottet fram att Riksrevisionen i en granskning av besiktningsmarknaden från 2021 anför att tillgängligheten för konsumenterna har förbättrats i landet som helhet sedan omregleringen. När det gäller frågan om tillgänglighet till fordonsbesiktning i glesbygd framhåller trafikutskottet att det ser positivt på de möjligheter som t.ex. mobila besiktningstationer innebär för att förbättra tillgängligheten. Trafikutskottet avser att följa den fortsatta utvecklingen på området och kommer även senare under riksmötet att behandla motioner om besiktningsspår från allmänna motionstiden 2025.

Med hänvisning till vidtagna åtgärder samt nyligen redovisade och pågående utredningar finner trafikutskottet för närvarande inte skäl för någon åtgärd med anledning av de förslag som framförs i motionerna. Trafikutskottet föreslår därmed att näringsutskottet ska avstyrka de aktuella motionsyrkandena. I yttrandet finns två avvikande meningar (S, V).

Tidigare riksdagsbehandling

Hösten 2024 behandlade och avstyrkte utskottet ett flertal motionsyrkanden om statens ägande och förvaltning av vissa bolag, däribland Postnord AB, SJ AB, Sveaskog AB, Swedavia AB och Vattenfall AB (bet. 2024/25:NU4). Flera av dessa yrkanden var snarlika eller identiska med de som behandlas i detta avsnitt. Utskottet hänvisade bl.a. till grundläggande principer för förvaltningen av företag med statligt ägande, tidigare riksdagsbeslut samt pågående arbete och utredningar. Företrädare för Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet framhöll sina uppfattningar i dessa frågor i olika reservationer.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Postnord AB
- SJ AB
- Sveaskog AB
- Swedavia AB
- Vattenfall AB
- Övrigt om statens ägande och förvaltning av vissa företag.

Postnord AB

I två motionsyrkanden efterfrågas tillkännagivanden om att dela upp Postnord i ett svenskt och ett danskt bolag. Utskottet vill med anledning av dessa förslag påminna om att motsvarande motionsyrkanden avstyrktes av utskottet hösten 2024. Utskottet hänvisar till dessa ställningstaganden. Vidare noterar utskottet att förslag om bl.a. möjliga finansieringsmodeller för den samhällsomfattande posttjänsten från den s.k. Postfinansieringsutredningen fortfarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet noterar även att regeringen följer utvecklingen i Postnord och för en dialog med danska staten i syfte att värna det svenska ägandet.

Sammantaget ser utskottet inga skäl för riksdagen att föregripa det pågående arbetet. Därmed avstyrks motionsyrkandena.

SJ AB

I de motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt efterfrågas dels ett tillkännagivande om att ta bort SJ:s vinstkrav, dels ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att avveckla ägandet av SJ. Som tidigare har redovisats har utskottet behandlat och avstyrkt identiska yrkanden tidigare under valperioden (bet. 2024/25:NU4). Utskottet hänvisade då bl.a. till principerna för lönsamhetsmålet och till det risktagande som ägandet i ett bolag innebär. Utskottet hänvisade även till att SJ bedriver både kommersiell och upphandlad trafik på affärsmässiga grunder i konkurrens med andra tågoperatörer. Utskottet ser fortsatt inga skäl för riksdagen att uppmana regeringen att vidta åtgärder med anledning av dessa förslag.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

Sveaskog AB

Sveaskog är ett statligt helägt bolag och Sveriges största skogsägare. Bolaget ska äga skog och bedriva skogsbruk på ett affärsmässigt sätt och samtidigt ta miljö- och naturvårdshänsyn. I de motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt efterfrågas tillkännagivanden som rör Sveaskogs skogsinnehav och

skogsbruksformer samt hur bolagets uppdrag bör vara utformat. Med anledning av dessa förslag vill utskottet påminna om att det senast hösten 2024 behandlade och avstyrkte motioner med liknande förslag (bet. 2024/25:NU4). Utskottet vidhåller den uppfattning som uttrycktes då och ser inga skäl för riksdagen att uttala sig om att införa ändringar i Sveaskogs verksamhetsmål eller uppdrag eller i bolagets innehav.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Swedavia AB

I två motionsyrkanden efterfrågas tillkännagivanden med förslag som berör Swedavias verksamhet. Förslagen handlar dels om ett stopp för Swedavias expansionsplaner och en utvecklad tågtrafik, dels om styrningen av Swedavia och de ekonomiska konsekvenserna av att behålla Bromma flygplats.

Utskottet noterar att trafikutskottet i sitt yttrande framhåller att frågan om framtiden för Arlanda och Bromma flygplats är mycket väl uppmärksammat. Riksdagen har under de senaste åren behandlat ett stort antal motionsyrkanden som rör Swedavias verksamhet kopplade till framtiden för dessa flygplatser och även beslutat om flera tillkännagivanden till regeringen som handlar om att bevara och utveckla både Arlanda och Bromma flygplats. Härutöver har ett flertal utredningar genomförts under de senaste åren som belyser samma fråga. När det gäller förslaget om utökade satsningar på tågtrafiken påminner trafikutskottet om att riksdagen i december 2024 beslutade att ökade medel för underhåll och investeringar i järnvägen kommer att tillföras fram till 2037. Med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående utredningar ser trafikutskottet inga skäl att vidta någon åtgärd med anledning av förslagen. Trafikutskottet föreslår därmed att näringsutskottet ska avstyrka de aktuella motionsyrkandena.

I detta sammanhang vill utskottet även lyfta fram vad finansminister Elisabeth Svantesson uttalade vid en interpellationsdebatt våren 2025 (ip. 2024/25:513). Ministern hänvisade bl.a. till 2009 års regeringsbeslut om ett nationellt basutbud av flygplatser som staten bör tillhandahålla, däribland Bromma flygplats. Vidare framhöll ministern att flera frågor behöver utredas vidare innan beslut om Bromma flygplats kan fattas, bl.a. i fråga om de ändrade förutsättningarna för försvarets behov och om hur det statliga basutbudet av flygplatser bör se ut. Utskottet anser att detta arbete bör inväntas och ser därmed ingen anledning för riksdagen att bifalla motionärernas förslag.

Med det anförda avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Vattenfall AB

När det gäller Vattenfall efterfrågas i ett motionsyrkande ett tillkännagivande om att bolaget ska fortsätta att vara statligt ägt och driva klimatomställningen. Vidare efterfrågas i en motion tillkännagivanden om att det ska införas en ny portalparagraf i bolagsordningen och att Vattenfall ska åläggas att utreda kostnaderna för att återföra vatten till den torrlagda delen av Lilla Luleälven.

Utskottet vill med anledning av dessa motionsyrkanden hänvisa till det som utskottet anförde när motsvarande förslag behandlades föregående år (bet. 2024/25:NU4). Vidare framgår det bl.a. av Vattenfalls bolagsordning att verksamheten ska generera en marknadsmässig avkastning genom att bolaget affärsmässigt bedriver energiverksamhet så att det är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Bolaget har åtagit sig att nå nettonollutsläpp i hela värdekedjan senast 2040 genom att fortsätta investera i såväl fossilfri elproduktion som eldistribution och samtidigt fasa ut användningen av fossila bränslen. Liksom föregående år är det utskottets uppfattning att riksdagen inte i enlighet med motionärernas förslag bör förorda ändringar i Vattenfalls bolagsordning eller uttala sig om hur bolaget ska bedriva sin verksamhet. Utöver detta hänvisar utskottet till tidigare ställningstaganden.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Övrigt om statens ägande och förvaltning av vissa företag

I detta avsnitt behandlas ett flertal motionsyrkanden som liknar eller är identiska med förslag som utskottet behandlade och avstyrkte hösten 2024 (bet. 2024/25:NU4). I fyra motionsyrkanden om SBAB föreslås ändringar i bolagets ägardirektiv, uppdrag och avkastningskrav samt att SBAB bör få i uppdrag att dels se över hur man kan bidra till att finansiera lån för företag på landsbygden, dels utveckla lösningar för små och medelstora företag i syfte att stödja hållbara investeringar. I två motionsyrkanden om Samhall lämnas förslag om att ändra i bolagets ägaranvisning så att kravet på affärsmässighet utgår och om att regeringen bör analysera metodiken inom hållbart företagande i relation till Samhalls arbetsmiljö och olycksfallsstatistik. Härutöver lämnas i ett motionsyrkande förslag om att regeringen bör se över möjligheten att sälja Svevia AB. När det gäller dessa förslag vidhåller utskottet de uppfattningar som tidigare uttryckts. Utskottet vill i detta sammanhang även hänvisa till regeringens pågående beredning av den utredning som sett över Samhalls uppdrag, verksamhet och förutsättningar. Detta arbete bör enligt utskottet inte föregripas. Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

Vidare lämnas i tre motionsyrkanden förslag om att minska statens ägande i vissa bolag. Förslagen handlar om att avyttra statens ägande i Svenska Spel, att successivt minska statens ägande i Telia och att möjliggöra för lärosätena att ta över ägandet av sina fastigheter och avveckla ägandet i Akademiska Hus. I detta sammanhang vill utskottet återigen påminna om vad som tidigare anförts om statens ägande av företag, nämligen att staten ska vara en aktiv och professionell ägare med fokus på långsiktigt och hållbart värdeskapande samt att staten ska pröva skälen för fortsatt ägande och överväga bolagens olika uppdrag och inriktningen på deras verksamhet. Vidare motiveras statens ägande som utgångspunkt av ett nationellt eller marknadsspecifikt intresse eller av ett särskilt samhällsuppdrag som riksdagen har beslutat om. När det särskilt gäller frågan om ett minskat ägande i Telia vill utskottet hänvisa till

att regeringen under 2021 gjorde bedömningen att det inte är aktuellt att minska statens ägande i bolaget. Regeringens bedömning grundades bl.a. på en analys från Försvarsmakten. Angående frågan om att avyttra statens ägande i Svenska Spel vill utskottet hänvisa till att finansminister Elisabeth Svantesson i juli 2023 angav att regeringen i det läget inte hade för avsikt att ta initiativ till att avyttra den konkurrensutsatta delen av AB Svenska Spel.

När det sedan gäller ett förslag om en uppföljning med anledning av försäljningen av Svensk Bilprovning noterar utskottet att trafikutskottet i sitt yttrande hänvisar till att Transportstyrelsen årligen kontrollerar marknaden för fordonsbesiktning när det gäller trafiksäkerhet, miljö, prisutveckling, teknikutveckling och tillgänglighet samt att myndigheten i sin senaste redovisning bedömer att besiktningssmarknaden i stort fungerar väl. Trafikutskottet hänvisar även till en granskning från Riksrevisionen om besiktningssmarknaden som visar att tillgängligheten för konsumenterna har förbättrats i landet som helhet. Trafikutskottet framhåller även att det avser att följa den fortsatta utvecklingen på området och att utskottet senare under riksmötet kommer att behandla motioner om besiktningsspörsmål från allmänna motionstiden 2025. Trafikutskottet anser därmed att motionsyrkandet om att följa upp försäljningen av Svensk Bilprovning ska avstyrkas. Näringsutskottet har ingen annan uppfattning och utskottet ser heller ingen anledning för riksdagen att uppmana regeringen att agera när det gäller förslag om LKAB:s fortsatta statliga ägande och återföring till lokalsamhällen.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. Statens ägande av företag, punkt 2 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Josef Fransson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:178 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 15,

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 1,

2025/26:864 av Magnus Manhammar (S) och

2025/26:2831 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

Mot bakgrund av de statligt ägda bolagens storlek och strategiska vikt för Sverige har vi tidigare efterlyst en översyn av regeringens styrning av de statliga bolagen, särskilt när det gäller Vattenfall och LKAB. Detta står vi fast vid. Inte minst belyser exemplet LKAB och Hybritprojektet vikten av en ömsesidig dialog mellan de statliga bolagen och staten när investeringar har stor påverkan på samhället. Det är centralt att staten som ägare ska kunna kräva samråd med ett statligt bolag då staten misstänker att bolaget inte lever upp till det som föreskrivs i bolagspolicyn. Politiker ska inte spela Monopol vare sig med skattebetalarnas pengar, genom exempelvis riktade stöd till viss teknik, eller med de statliga bolagens risktagande. Tvärtom ska staten verka för att de statliga bolagen agerar transparent, långsiktigt och ansvarsfullt för hela samhällets bästa. Vi anser mot denna bakgrund att riksdagen bör tydliggöra för regeringen att riskbedömningar i statliga bolag bör göras på saklig grund och utvärderas i den årliga redogörelsen för företag med statligt ägande.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Statens ägande av företag, punkt 2 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 15 samt avslår motionerna

2025/26:178 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2,

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 1,

2025/26:864 av Magnus Manhammar (S) och

2025/26:2831 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

När det gäller de statligt ägda bolagen anser jag att staten ska använda sitt ägarskap för att tillgodose samhällsnyttiga ändamål. Kravet på lönsamhet i statliga bolag ska inte gå före samhällsnyttan. De statliga bolagen bör användas aktivt för att bygga Sverige tryggare, mer jämlikt och ekologiskt hållbart, för att öka konkurrenskraften och inte minst för att jämna ut orättvisa skillnader mellan stad och landsbygd. Statliga bolag ägs i grunden av den svenska befolkningen, och dessa bolag har därför ett särskilt ansvar för att bidra till jämlik service och tillgång till viktiga samhällsfunktioner. Jag anser att samhällsnyttan alltid bör stå i fokus för statens ägarstrategi, samtidigt som verksamheten bedrivs ekonomiskt effektivt. I de fall viktiga samhällsintressen står i konflikt med de statliga bolagens vinstkrav anser jag att målsättningen i ägarstrategin ska ses över.

De statliga företagen har även ett särskilt demografiskt ansvar och spelar en nyckelroll i hur samhället möter olika utmaningar. Regeringen bör därför tillsätta en utredning om de statligt ägda företagens ansvar i att möta demografiska utmaningar, såsom avfolkning, åldrande befolkning och regional obalans, och företagens roll i att bidra till en mer jämlik samhällsutveckling. Det måste sättas tydliga ramar för hur de statliga bolagen ska ta sitt ansvar och för hur detta ska konkretiseras i det dagliga arbetet.

Vidare anser jag att staten ska vara en aktiv ägare i bolag som Vattenfall, LKAB och Sveaskog samt att staten genom ägardirektiv ska främja teknikutveckling, klimatåtgärder och fler jobb. Den svenska industrin, särskilt inom skogs-, gruv- och stålsektor, har stor potential att skapa fler jobb och öka exporten genom ökad förädling. Detta kräver en stark statlig politik, forskning och samverkan med näringslivet. Jag anser därmed att politiken bör se till att

företag med statligt ägande verkar för en ökad förädling i syfte att skapa arbetstillfällen och öka exportvärdet.

Härutöver kan jag konstatera att Israels brutala krigsföring mot Gaza har lett till katastrofal förödelse. Minst 60 000 människor har dödats och andra har skadats eller försvunnit i rasmassorna efter bombningarna. Svälten är utbredd, bristen på medicin och sjukvård akut och de humanitära villkoren fruktansvärda. Det är min uppfattning att omvärlden behöver införa skarpa sanktioner mot Israel för att tvinga fram en omedelbar och permanent vapenvila. Regeringen bör därför se till att de statligt ägda bolagen inte handlar med Israel så länge Israels folkmord i Gaza och ockupationen av Palestina pågår.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Statens ägande av företag, punkt 2 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 1 och

2025/26:2831 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 19 och avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 15,

2025/26:178 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2025/26:864 av Magnus Manhammar (S).

Ställningstagande

Det offentliga ägandet bör minska. I Sverige finns i dag ett alltför stort antal offentligt ägda bolag som konkurrerar med det privata näringslivet. Enligt min mening är statligt ägande endast motiverat när det finns särskilda skäl, exempelvis ett nationellt intresse eller säkerhets- eller försörjningspolitiska skäl, eller när viktiga samhällsuppdrag inte kan utföras utan statligt inflytande. På övriga områden bör staten inte vara en aktör på marknaden utan en stark och neutral beställare, upphandlare och reglerare. Regeringen saknar dessvärre fortfarande en plan för avyttringar av de bolag som verkar på fullt fungerande marknader. Vidare anser jag att både staten och kommunerna bör göra genomlysningar av sina bolagsportföljer för att avyttra hela eller delar av bolag som med fördel kan drivas av andra aktörer.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Statliga företags arbete med opinionsbildning, punkt 3 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Josef Fransson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:178 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2025/26:90 av Josef Fransson (SD) yrkande 2 och

2025/26:3354 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 2.

Ställningstagande

Företag med statligt ägande åtnjuter ett särskilt förtroende från allmänheten. Vi menar att det därför bör tydliggöras att dessa bolag inte ska bedriva opinionsbildning i frågor som går utöver deras kärnverksamhet. Det finns situationer som tyder på att regeringen behöver utveckla sin ägarstyrning, exempelvis vid ett tillfälle när Systembolaget försökte påverka riksdagens ledamöter i fråga om s.k. gårdsförsäljning av alkohol. De statliga bolagens kommunikationsarbete bör präglas av saklighet, transparens och förtroendeskapande. Vi anser därför att regeringen bör genomföra en översyn av det opinionsbildande arbete som bedrivs av statligt ägda bolag och att detta arbete framöver ska inkluderas i de redogörelser som lämnas för företag med statligt ägande.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Statliga företags medlemskap i arbetsgivarorganisationer, punkt 4 (S, MP)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Katarina Luhr (MP) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2,

bifaller delvis motion

2025/26:769 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 2 och
avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4 och

2025/26:769 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkandena 1, 3 och 4.

Ställningstagande

En majoritet av de statligt ägda bolagen är medlemmar i någon av Svenskt Näringslivs medlemsorganisationer, som agerar både som arbetsgivarförbund och som branschförening. De statligt ägda bolagen betalar därmed sannolikt en anseelig summa i medlemsavgifter till dessa medlemsorganisationer och till Svenskt Näringsliv varje år. En central del i Svenskt Näringslivs verksamhet är att bedriva opinionsbildning, bl.a. i fråga om privatiseringar och avregleringar. Vi har inga synpunkter på hur Svenskt Näringsliv och dess medlemsorganisationer bedriver sitt arbete som arbetsgivarförbund och opinionsbildare. Däremot menar vi att det bör vara möjligt att bedöma i vilken mån Svenskt Näringsliv och dess medlemsorganisationer stöds ekonomiskt av de statligt ägda bolagen och att dessa medlemsavgifter därför tydligt bör redovisas av de statligt ägda bolagen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Statliga företags medlemskap i arbetsgivarorganisationer, punkt 4 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 4 och
avslår motionerna

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2025/26:769 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkandena 1–4.

Ställningstagande

Förtroendet för statliga institutioner är avgörande för att skapa legitimitet för den demokratiska processen. Att statligt ägda bolag agerar föredömligt och med god transparens är därför av särskild vikt. Det har tidigare framkommit att flera verkställande direktörer för statliga bolag sitter i styrelserna för Svenskt Näringsliv och dess medlemsorganisationer, däribland Almega och

Svensk Handel. Svenskt Näringsliv och dess medlemsorganisationer har bedrivit omfattande kampanjer mot regeringens politik. Det är anmärkningsvärt att statliga bolag på det här sättet agerar i strid med sin egen ägare och regeringen. Jag anser att det är direkt olämpligt att näringslivets intresseorganisationer på det här sättet får en gräddfil till de statligt ägda bolagen. Samhällsägda företag bör uppträda neutralt och ska därför inte vara medlemmar i Svenskt Näringsliv eller liknande intresseorganisationer.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

7. Statliga företags klimatarbete, punkt 5 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 och
avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 8 och

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 21.

Ställningstagande

Den statliga bolagsportföljen utgör en viktig del av svenska statens tillgångar och ger avkastning som är till nytta för medborgarna. Statliga bolag verkar inom en rad centrala områden, och det gäller inte minst bolag som berörs av den gröna omställningen. Bolag med statligt ägande arbetar för att ligga i framkant inom hållbart företagande och genomför kontinuerligt en rad satsningar som syftar till att säkerställa deras framtid i en hållbar värld. Det är därför viktigt att regeringens arbete med att se till att bolagen har kompetenta styrelser genomförs med stor noggrannhet. Sammansättningen av respektive styrelse behöver utgå från att bolaget ska ha den kunskap och kompetens som är relevant när bolaget utvecklas och omvärlden förändras, och varje nominering av en styrelsemedlem bör därför utgå från kompetensbehovet i respektive styrelse. Bolag med statligt ägande ska vidare vara ledande i den gröna omställningen. Vi anser därför att regeringen bör säkerställa att styrelseledamöter i de statligt ägda bolagen har relevant kunskap och kompetens om de utmaningar som följer av klimatomställningen för att på så sätt se till att respektive styrelse har den kompetens som krävs för att fatta nödvändiga beslut.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Statliga företags klimatarbete, punkt 5 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 8 och
avslår motionerna

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1 och

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 21.

Ställningstagande

Staten är i dag en stor ägare av skogsmark. Enligt min mening bör statligt ägda bolag vars uppgift är att hantera naturresurser med en omloppstid på upp till 100 år eller mer styras mer långsiktigt än de görs i dag. När dessa bolag styrs från ett kvartal till ett annat kan de tvingas att exempelvis utöka sina avverkningar för att möta avkastningsmål, vilket försvårar den långsiktiga planering som jag anser är helt nödvändig för ett hållbart ägande. Jag anser därför att regeringen bör omarbota ägardirektiven för de statligt ägda bolag som ansvarar för naturresurser med en längre omloppstid i syfte att avkastningskraven ska följa en längre tidsperiod.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

9. Statliga företags klimatarbete, punkt 5 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 21 och
avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 8 och

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Genomförandekapaciteten, dvs. förmågan att genomföra, stödja och möjliggöra klimatomställningen, är avgörande för att omsätta klimatpolitiken i konkret handling. En ökad genomförandekapacitet behövs på alla nivåer i samhället för att säkerställa en rättvis klimatomställning och hållbar samhällsutveckling i hela landet. Som ett led i detta anser jag att alla statliga bolag bör ha vetenskapligt baserade klimatmål och klimatplaner. Vidare anser jag att regeringen bör ge de statligt ägda bolagen skärpta ägardirektiv om att verka för att nå miljömålen och Parisavtalet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Postnord AB, punkt 6 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår motion

2025/26:2526 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD).

Ställningstagande

Postnord AB bildades genom en sammanslagning av Posten AB och Post Danmark A/S. Detta har visat sig bli både dyrt och misslyckat. Som jag ser det har många av Postnords problem sin grund i privatiseringen av marknaden, sammanslagningen med den danska posten och kravet på avkastning. Sverige har i och med sammanslagningen inte heller full kontroll över sin postverksamhet. Den svenska och danska posten bör separeras för att garantera en fungerande postservice med ökad samhällelig kontroll. Jag menar att riksdagen därför bör uppmana regeringen att återkomma med förslag som innebär att den svenska och danska posten separeras.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

11. SJ AB, punkt 7 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3274 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 6 och
avslår motion

2025/26:2240 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

För över 20 år sedan bolagiserades SJ, och det blev därmed fritt fram att köra tåg i Sverige. Som statligt ägt bolag behöver SJ – precis som alla aktiebolag – följa aktiebolagslagens krav på att skapa ekonomiskt värde för ägaren. Bolagsordningen anger att SJ ska bedriva persontrafik och inom ramen för affärs-mässighet bidra till att uppfylla de transportpolitiska målen och en långsiktigt hållbar transportförsörjning i hela landet.

Bolagiseringen har lett till att SJ dominerar fjärrtågstrafiken medan regionerna har byggt upp och driver den regionala trafiken. Jag anser att utvecklingen i regionerna har varit positiv, men det har däremot inte konstruktionen med ett affärsdrivande statligt järnvägsbolag varit. Denna utveckling har resulterat i ett fokus på att skapa lönsamhet i stället för att optimera järnvägens potential som transportmedel. Som exempel har viktiga nattåg till Norrland försvunnit. Dessutom gynnas inte det svenska folket av dagens prissättning på tågresor, och det nödvändiga klimatarbete som järnvägen är ett nav i har kommit på skam. För att komma till rätta med dessa problem anser jag att regeringen behöver utreda möjligheten för SJ att frångå aktiebolagslagens krav på att skapa ekonomiskt värde för ägaren och att SJ:s vinstkrav bör tas bort.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

12. Sveaskog AB, punkt 8 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 33 och

2025/26:2817 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 21 och
avslår motionerna

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 4,

2025/26:2213 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2258 av Sten Bergheden (M) och

2025/26:2269 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Staten bör enligt min uppfattning aktivt förvalta sina skogsområden. Det statliga ägandet är i dag spritt på många olika myndigheter och bolag, men jag anser att det statliga ägandet av skogsområden bör samlas i ett bolag. Bolaget bör ha ett hållbart brukande av skogens resurser, inte avkastning, som främsta mål och styrs i enlighet med nationella miljömål och internationella åtaganden. Dagens vinstkrav gör det svårt för ett statligt bolag eller en statlig förvaltare att avstå produktiva skogar till andra intressen. Bolaget bör vidare åläggas att avsätta större arealer till skyddade naturområden samt säkerställa att skogar med höga naturvärden inte avverkas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Sveaskog AB, punkt 8 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 4 och
avslår motionerna

2025/26:2213 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2258 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2269 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 33 och

2025/26:2817 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 21.

Ställningstagande

Som tidigare anförts anser jag att det offentliga ägandet bör minska. Grundprincipen bör vara att staten enbart ska äga bolag när det finns särskilda skäl eller när viktiga samhällsuppdrag inte kan fullgöras utan statligt inflytande. När det gäller Sveaskog anser jag att bolaget ska förbli statligt men reformeras för att sätta biologisk mångfald, arrenden för småskaligt brukande och lokalt inflytande i centrum.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

14. Sveaskog AB, punkt 8 – motiveringen (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Ställningstagande

Jag anser generellt att flera av de statliga bolagens ägardirektiv bör ses över och tydliggöras för att säkerställa att de statligt ägda bolagen bidrar till Sveriges nationella miljömål och internationella åtaganden. Inom ramen för detta arbete bör även vissa avkastningskrav ses över.

När det gäller Sveaskogs ägardirektiv anser jag att det tydligt måste styra mot ett hållbart brukande av skogens resurser, för att specifikt bidra till nationella miljömål och internationella åtaganden inom klimat, miljö och biologisk mångfald. De här aktuella motionerna innehåller inga förslag med sådan inriktning.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

15. Swedavia AB, punkt 9 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 3 och
avslår motion

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 5.

Ställningstagande

Swedavia är ett helstatligt svenskt bolag som i dag har tio flygplatser, varav fyra för internationell trafik och övriga för regional trafik. Bolaget klarar i dag inte sina finansiella mål och är därmed i behov av insatser och investeringar som kan stärka resultatet och generera avkastning till staten. Sedan årsskiftet har flygbolaget BRA ett sjuårigt avtal med SAS med Arlanda som bas i stället för Bromma. Vidare framgår det av den överenskommelse som regeringspartierna har träffat med Sverigedemokraterna att Bromma flygplats ska bevaras, vilket innebär att regeringen under denna mandatperiod inte kommer att fatta något beslut om att lägga ned Bromma flygplats. Regeringen vill därmed behålla en flygplats utan flyg samtidigt som möjligheterna att stärka och utveckla Arlanda som nordiskt flygcentrum försämras, och flygplatsen förlorar trafik till Kastrup i Köpenhamn. Vi anser mot denna bakgrund att

konsekvenserna för Swedavias ekonomi av att behålla Bromma flygplats behöver redovisas. En sådan redovisning av merkostnaderna för fortsatt drift av Bromma bör även belysa konsekvenserna för bolagets lönsamhet och möjlighet att leverera avkastning till staten, för utbyggnaden av Arlanda och för ökade driftskostnader för andra flygplatser runt om i landet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

16. Swedavia AB, punkt 9 (V, MP)

av Birger Lahti (V) och Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 5 och
avslår motion

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringen har de senaste åren valt att stötta Swedavia genom kapitaltillskott. Ambitionen bör vara att minska flygandet och öka tågtransporterna, och statens medel bör således i stället inriktas mot investeringar som syftar till att stärka och bygga ut tågtrafiken och klimatsmarta transporter. Vi menar att de kapitaltillskott som getts till Swedavia borde ha följts av krav på stopp för alla expansionsplaner för persontrafik och en tidigare avveckling av Bromma flygplats. Bromma har dessutom inte några affärsmässiga förutsättningar för att gå runt, och det är därmed varken ekonomiskt eller klimatmässigt försvarbart att hålla liv i ett flygfält som spelat ut sin roll. Vi anser därför att regeringen bör stoppa eventuella expansionsplaner kopplade till Swedavia och i stället se över hur tågtrafiken kan expanderas för att täcka inrikes resor.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

17. Vattenfall AB, punkt 10 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 6 och 7 samt
avslår motion
2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverige bör vara ett föregångsland i omställningen till ett förnybart energisystem och ett land som tar ansvar för kommande generationer. Investeringar i det svenska energisystemet är helt avgörande för att klara miljö- och klimatomställningen. Vattenfalls centrala roll i det svenska energisystemet är av stor betydelse i detta sammanhang, och därför spelar styrningen av Vattenfall en central roll i omställningen. Vattenfalls ägardirektiv bör också tydligt bidra till målen i svensk energipolitik och driva på utvecklingen mot ett hållbart energisystem. Jag anser därför att regeringen bör införa följande portalparagraf i Vattenfalls bolagsordning:

Vattenfall ska fortsätta att vara ett helstatligt bolag. Vattenfall och dess dotterbolag ska bedriva energiproduktion som står i överensstämmelse med de av riksdagen antagna miljömålen. Vattenfall ska vara det ledande energiföretaget i omställningen till en ekologisk och ekonomiskt affärsmässigt uthållig energiförsörjning inom samtliga de geografiska områden där bolaget är verksamt. Vattenfall ska genomföra en övergång till hållbar energiproduktion baserad på förnybara energikällor.

Vattenfall har i dag i uppdrag att bedriva energiverksamhet affärsmässigt och samtidigt vara ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Jag menar att det finns en motsättning mellan kravet på marknadsmässighet och målet om hållbarhet. Ett exempel på när den s.k. affärsmässigheten har gått före samhällsnyttan är Vattenfalls beslut om Letsi kraftstation som ligger mellan Jokkmokk och Vuollerim. För att utnyttja en högre fallhöjd och därmed öka effekten har bolaget valt att leda om vattnet genom en tunnel i berget. Resultatet är dock att Vattenfall har skapat en av Europas längsta torrlagda flodfåror på 17 kilometer. Jag menar att det finns möjlighet att med relativt små medel återföra en del av vattenflödet för att på så sätt ge liv åt älvfåran igen, vilket skulle kunna gynna både den biologiska mångfalden och lokalsamhället. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att den bör ålägga Vattenfall att utreda investeringskostnaderna för att återföra ett ekologiskt hållbart flöde av vatten till den torrlagda delen av Lilla Luleälven.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

18. Vattenfall AB, punkt 10 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 3 och
avslår motion

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Som jag anfört tidigare menar jag att staten enbart ska äga bolag när det finns särskilda skäl eller när viktiga samhällsuppdrag inte kan fullgöras utan statligt inflytande. När det gäller Vattenfall anser jag att bolaget bör fortsätta att vara statligt ägt och genom sin verksamhet driva klimatomställningen och vara en föregångare i energiomställningen, inklusive i fråga om satsningar på fossilfri energi och tekniker för att fånga in och lagra koldioxid, s.k. bio-CCS (Bio Energy Carbon Capture and Storage).

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

19. Övrigt om statens ägande och förvaltning av vissa företag, punkt 11 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S),
Marianne Fundahn (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4 och
avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 9–14,

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkandena 2 och 5–7 samt

2025/26:2441 av Oliver Rosengren och Gustaf Göthberg (båda M) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen beslutade den 14 november 2024 att sälja Aktiebolaget Svensk Bilprovning, och staten äger därmed inte längre några aktier i bolaget. Bilprovning bedrivs sedan 2013 affärsmässigt på en avreglerad marknad, och vi ser med oro på att mobila besiktningstationer sedan dess har lagts ned. Försäljningen av Bilprovningen riskerar att leda till att fordonsägarna får betala högre avgifter för bilbesiktning och får sämre tillgänglighet i främst glesbygder och på landsbygder. Vi menar att en för medborgarna sådan central service, som utgår från samhälleliga krav på säkerhet och som är en myndighetsuppgift, borde ha behållits i statlig ägo för att garantera att servicen finns tillgänglig i hela landet. Vi anser därför att konsekvenserna av försäljningen vad gäller prisutveckling och tillgänglighet nu behöver följas upp. Ett alternativ kan vara att besiktningsverksamheten i Sverige behöver återregleras.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

20. Övrigt om statens ägande och förvaltning av vissa företag, punkt 11 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 9–14 och avslår motionerna

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4,

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkandena 2 och 5–7 samt

2025/26:2441 av Oliver Rosengren och Gustaf Göthberg (båda M) yrkande 2.

Ställningstagande

Bankmarknaden är en oligopolmarknad, och det är därmed i högsta grad motiverat för staten att äga ett bolag som affärsmässigt bedriver verksamhet för att främja konkurrensen. SBAB har tidigare haft en tydlig roll i fråga om att öka konkurrensen på denna marknad, till gagn för kunderna. Tyvärr ändrades detta 2013 när nya ekonomiska mål antogs för bolaget. Jag anser att regeringen dels bör ändra SBAB:s uppdrag till att genom en effektiv verksamhet bidra till mångfald, konkurrens och prispress på marknaden för bolån, dels bör sänka SBAB:s avkastningskrav till det som gällde 2012. Regeringen bör även tillsätta en utredning med uppdraget att se över om den risk som SBAB:s utlåning innebär verkligen speglar en långsiktig avkastning i linje med börsen eller om avkastningskravet ska sänkas ytterligare.

Jag anser därtill att SBAB bör komplettera marknadens bristande utlåning på landsbygden. Regeringen bör således ändra ägardirektiven på så sätt att SBAB ska åläggas att upprätthålla god service och goda villkor i hela landet och därigenom bli ett samhällsnyttigt företag. SBAB bör också få i uppdrag att se över hur man kan bidra till att finansiera lån för företag på landsbygden och vilka särskilda aspekter som då bör beaktas. Därtill bör SBAB få i uppdrag att aktivt arbeta med att utveckla lösningar och produktutveckling för små och medelstora företag i syfte att utgöra ett komplement till marknaden och stödja hållbara investeringar. Genom att arbeta med produktutveckling skulle SBAB på ett konkret sätt kunna öka finansieringsmöjligheterna för små och ny-startade företag på landsbygden.

När det sedan gäller Samhall har flera kritiker under en längre tid pekat på att bolagets avkastningskrav skapar en press inom organisationen som kan leda till att syftet med verksamheten förfelas. Det finns rapporter som bl.a. pekar på att personer med funktionsnedsättning väljs bort från Samhall, vars själva funktion är att vara till stöd för personer med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden. Svaret på hur det blivit så ligger i Samhalls förändrade inriktning – från ett statligt bolag med socialt ansvar till ett bemanningsföretag som verkar enligt marknadens principer. Denna förändring har medfört att krav på lönsamhet, kundfokus och affärsmässighet väger tyngre än medarbetarnas hälsa och utveckling. För att komma till rätta med problemen anser jag att Samhalls uppdrag behöver förändras i grunden. Samhalls ägaranvisning bör därför ändras så att kravet på affärsmässighet tas bort.

Vidare har det under en tid förekommit uppgifter om brister i Samhalls systematiska arbetsmiljöarbete. Det har bl.a. rapporterats om mycket allvarliga missförhållanden, vilket är oroande och rimmar dåligt med regeringens ambitionsnivå för hållbart företagande. Jag välkomnar den pågående översynen av Samhall, men enligt min mening är den inte tillräcklig när det gäller det systematiska arbetsmiljöarbetet inom bolaget. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med en analys av metodiken på området hållbart företagande i relation till Samhalls arbetsmiljö och olycksfallsstatistik.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

21. Övrigt om statens ägande och förvaltning av vissa företag, punkt 11 (C)

av Anders Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkandena 2, 6 och 7 samt

avslår motionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 9–14,

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 4,

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) yrkande 5 och

2025/26:2441 av Oliver Rosengren och Gustaf Göthberg (båda M) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag har tidigare fört fram min åsikt om att det offentliga ägandet bör minska och att staten enbart ska äga bolag när det finns särskilda skäl eller när viktiga samhällsuppdrag inte kan fullgöras utan statligt inflytande. För de bolag som verkar på fullt fungerande marknader bör staten se över sin bolagsportfölj och avyttra hela eller delar av bolag som med fördel kan drivas av andra aktörer.

Mot denna bakgrund anser jag exempelvis att statens ägande i Telia bör minska eftersom bolaget verkar på en konkurrensutsatt marknad. Staten bör samtidigt genom reglering och investeringar säkra den digitala infrastrukturen och bredbandsutbyggnaden. När det gäller Akademiska Hus anser jag att staten bör möjliggöra för lärosätena att själva ta över hela eller delar av ägandet av sina fastigheter. Staten bör på sikt avveckla ägandet i Akademiska Hus så att lärosätena får större rådighet över sina fastigheter. Härutöver anser jag att LKAB ska fortsätta att vara statligt ägt men att en större del av värdeskapandet ska återföras till de regioner där verksamheten bedrivs. Företaget bör även vara ett verktyg i klimatomställningen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Statens ägande av företag, punkt 2 (S)

Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S) anför:

Utöver det som utskottet anför vill vi för egen del tillägga följande. Som tidigare nämnts har regeringen tagit fram en ny ägarpolicy som ska tillämpas i bolag med statligt majoritetsägande fr.o.m. årsstämman 2025. Ägarpolicyen är en bolagsrättsligt bindande ägaranvisning och syftar bl.a. till att vägleda och klargöra ägarens förväntningar på de statligt ägda bolagen. Vi noterar att regeringen i den nya ägarpolicyen har beslutat att det är styrelsens ansvar att fastställa bolagets strategi inom ramen för bolagsordningen och en eventuell ägaranvisning. Som en del i detta ska styrelsen fastställa övergripande strategiska mål för hållbart värdeskapande och formellt besluta om ekonomiska mål.

Vi anser att den statliga bolagsportföljen utgör en viktig del av svenska statens tillgångar som ger avkastning och mervärde till nytta för medborgarna. Statliga bolag verkar inom en rad centrala områden, och det gäller inte minst bolag som berörs av den gröna omställningen. För oss är det viktigt att bolag med statligt ägande ligger i framkant inom hållbart företagande och kontinuerligt genomför satsningar som syftar till att stärka deras ställning och ger långsiktig avkastning till staten. Vi menar att utan tydligt formulerade, mätbara mål och en transparent uppföljning blir det svårt att bedöma om ett bolag levererar enligt ägarens – statens – intentioner. Vi kommer därför att noga följa hur den ägarstyrning som regeringen beslutat om, där bolagens styrelse själva sätter målen, kommer att påverka de statliga bolagen. Likaså kommer vi noga att följa hur målen utvecklas och hur ägarpolicyen kommer att påverka staten och medborgarna som ägare.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2024/25:140 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande.

Följdmotionerna

2025/26:172 av Birger Lahti m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samhällsnyttan alltid ska stå i fokus för ägarstrategin samtidigt som företagen bedrivs ekonomiskt effektivt, och i de fall viktiga samhällsintressen står i konflikt med de statliga bolagens vinstkrav ska målsättningen i ägarstrategin ses över, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om de statligt ägda företagens ansvar i att möta demografiska utmaningar, såsom avfolkning, åldrande befolkning och regional obalans, och företagens roll i att bidra till en mer jämlik samhällsutveckling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företag med statligt ägande bör verka för en ökad förädling i syfte att skapa arbetstillfällen och öka exportvärdet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att företag med statligt ägande bör uppträda neutralt och ska därför inte vara medlemmar i Svenskt Näringsliv eller liknande intresseorganisationer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör stoppa eventuella expansionsplaner kopplade till Swedavia och i stället se hur tågtrafiken kan expanderas för att täcka inrikes resor och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en portalparagraf bör föras in i Vattenfalls bolagsordning med den lydelse som anges i motionen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Vattenfall bör ges i uppdrag att utreda investeringskostnaderna för att återföra ett ekologiskt hållbart flöde av vatten till den torrlagda delen av Lilla Luleälven och tillkännager detta för regeringen.

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör omarbeta ägardirektiven för de statliga bolag som ansvarar för naturresurser med en längre omloppstid i syfte att avkastningskraven ska följa en längre tidsperiod och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om SBAB:s ändrade uppdrag och avkastningskrav och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ändra ägardirektiven på så sätt att SBAB ska åläggas att upprätthålla god service och goda villkor i hela landet och därigenom bli ett samhällsnyttigt företag och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att SBAB också bör få i uppdrag att se över hur man kan bidra till att finansiera lån för företag på landsbygden och vilka särskilda aspekter som då bör beaktas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att SBAB bör få i uppdrag att aktivt arbeta med att utveckla lösningar och produktutveckling för små och medelstora företag i syfte att utgöra ett komplement till marknaden och stödja hållbara investeringar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att ändra ägaranvisningen för Samhall så att kravet på affärsmässighet utgår och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en analys av metodiken på området hållbart företagande i relation till Samhalls arbetsmiljö och olycksfallsstatistik och rapportera denna till riksdagen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga bolag inte ska handla med Israel så länge Israels folkmord i Gaza och ockupationen av Palestina pågår och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:178 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera statliga bolags opinionsbildande arbete i framtida redogörelser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riskbedömningar i statliga bolag bör göras på saklig grund och utvärderas i redogörelsen för företag med statligt ägande och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:217 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om valberedningsarbetet i de statliga bolagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om redovisning av medlemsavgifter till näringslivsorganisationer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om styrningen av Swedavia och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av uppföljning med anledning av utförsäljningen av Aktiebolaget Svensk Bilprovning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:273 av Elisabeth Thand Ringqvist (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statligt ägande endast ska ske när det finns särskilda skäl och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om LKAB:s fortsatta statliga ägande och återföring till lokalsamhällen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Vattenfall ska fortsätta att vara statligt ägt och driva klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveaskog ska förbli statligt men reformeras för ökad biologisk mångfald och lokalt inflytande och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska Spel bör avyttras och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens ägande i Telia successivt ska minska och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör möjliggöra för lärosätena att själva ta över hela eller delar av ägandet av deras fastigheter och på sikt avveckla ägandet i Akademiska Hus och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26*2025/26:90 av Josef Fransson (SD):*

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa regelverk för att förhindra att statliga bolag används för partipolitisk opinionsbildning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen

2025/26:769 av Joakim Sandell m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statligt ägda bolag ska lämna medlemskap i arbetsgivarorganisationer som bedriver politisk opinionsbildning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statligt ägda bolag ska redovisa i sina årsredovisningar vilka organisationer de är medlemmar i eller stöder ekonomiskt samt med vilka belopp och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska införa rutiner för uppföljning, revision och offentlig granskning av dessa medlemskap och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska genomföra en sammanställning och konsekvensanalys av nuvarande medlemskap i Svenskt Näringsliv och andra liknande organisationer samt redovisa möjliga alternativ när det gäller arbetsgivarorganisationer som inte innebär politisk opinionsbildning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:864 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa heltid som norm i statliga bolag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2213 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att om möjligt ta fram en plan för att sälja ut delar av Sveaskogs skogar till mindre skogsägare och nya skogsägare och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2240 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att avveckla ägandet av SJ och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2258 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka försäljningen av skogsmark från Sveaskog och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2269 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att sälja delar av Sveaskog och använda pengarna till att stärka försvaret och en utbyggnad av kärnkraften och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2370 av Malin Östh m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att den svenska och danska posten separeras och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2441 av Oliver Rosengren och Gustaf Göthberg (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över möjligheten att sälja Svevia AB och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2526 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör inleda processen att lämna det svensk-danska samarbetet inom Postnord och i stället återupprätta Posten AB som Sveriges nationella postoperatör, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2784 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all statligt ägd skog bör samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2817 av Birger Lahti m.fl. (V):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att all statligt ägd skog samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2831 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör göra genomlysningar av sina bolagsportföljer för att avyttra hela bolag eller de delar av bolag som med fördel kan drivas av andra aktörer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3274 av Linus Lakso m.fl. (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vinstkravet på SJ AB bör tas bort och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3354 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten som aktiv och ansvarsfull ägare bör se över de statligt ägda bolagen

och deras vd:ars roll med syftet att de inte ska ägna sig åt politisk opinionsbildning och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla statliga bolag ska ha vetenskapligt baserade klimatmål och klimatplaner samt ges skärpta ägardirektiv om att verka för att nå miljömålen och Parisavtalet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Trafikutskottets yttrande 2025/26:TU3y

2025 års redogörelse för företag med statligt ägande

Till näringsutskottet

Den 30 september 2025 beslutade näringsutskottet att ge trafikutskottet möjlighet att yttra sig över de yrkanden som inkommit i följdmotioner till regeringens skrivelse 2024/25:140 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Trafikutskottet begränsar sitt yttrande till motionsyrkandena om Swedavia samt om AB Svensk Bilprovning och marknaden för fordonsbesiktning. Utskottet anser att näringsutskottet bör föreslå att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I yttrandet finns två avvikande meningar (S, V).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelse 2024/25:140 lämnar regeringen 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande. Skrivelsen innehåller en verksamhetsberättelse där regeringen redovisar hur förvaltningen av statens bolagsägande utvecklades under 2024. I verksamhetsberättelsen redogör regeringen även för statens ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande.

Swedavia

Ett av de statliga bolag som regeringen behandlar i skrivelsen är Swedavia AB. Bolaget ska finansiera, äga, förvalta, driva och utveckla flygplatser med därtill hörande byggnader och anläggningar. Bolaget ska även tillhandahålla och utveckla flygplatsoperativa tjänster. Swedavia har ett särskilt beslutat samhällsuppdrag och ska inom ramen för sin affärsmässighet aktivt medverka till utvecklingen av transportsektorn och bidra till att de transportpolitiska mål som riksdagen beslutat om uppnås.

Swedavia finansierar sin verksamhet med de intäkter som verksamheten genererar. Inom flygplatsverksamheten äger, driver och utvecklar Swedavia de tio flygplatser som ingår i det nationella basutbudet, däribland Stockholm Arlanda, Bromma Stockholm, Göteborg Landvetter och Malmö flygplats.

Av skrivelsen framgår att totalt 32,5 miljoner passagerare reste till eller från Swedavias flygplatser under 2024, vilket var en ökning med 1 procent jämfört med 2023. Antalet motsvarar 81 procent av de passagerare som reste 2019, före covid-19-pandemin. Regeringen uppger att Swedavias omsättning fortsatte att öka under 2024, och bolaget redovisade ett positivt rörelseresultat för första gången sedan pandemin.

AB Svensk Bilprovning

Ett annat av de statliga bolag som regeringen behandlar i skrivelsen är AB Svensk Bilprovning. Av skrivelsen framgår att regeringen sedan december 2009 har haft riksdagens bemyndigande att avyttra statens aktier i bolaget (prop. 2009/10:54, bet. 2009/10:NU10, rskr. 2009/10:162). Regeringen beslutade den 14 november 2024 att sälja samtliga aktier i bolaget till TÜV Rheinland AG genom köparens dotterbolag TÜV International GmbH – Unternehmensgruppe TÜV Rheinland. Aktieöverlåtelseavtalet undertecknades den 15 november 2024, och köparen tillträdde aktierna den 11 december 2024. Försäljningspriset för aktierna uppgick till 1 200 miljoner kronor. I skrivelsen framhålls att staten därmed inte längre äger några aktier i AB Svensk Bilprovning.

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:217 yrkande 3 anför Fredrik Olovsson m.fl. (S) att regeringen bör redovisa konsekvenserna för Swedavias ekonomi av att behålla Bromma som flygplats, dels för bolagets lönsamhet och möjlighet att leverera avkastning till staten, dels för utbyggnaden av Arlanda. Redovisningen bör även omfatta vilka ökade kostnader för drift av andra flygplatser runt om i landet som följer av merkostnaderna för fortsatt drift av Bromma. I yrkande 4 anför motionärerna vidare att regeringen bör följa upp vilka konsekvenser utförsäljningen av AB Svensk Bilprovning under 2024 fått i fråga om prisutvecklingen av och tillgängligheten till bilbesiktning. Motionärerna menar att en för medborgarna så central service, som utgår från samhälleliga krav på säkerhet och utgör en myndighetsuppgift, måste finnas tillgänglig i hela landet. De anser därför att ett alternativ kan vara att återreglera besiktungsverksamheten i Sverige.

I kommittémotion 2025/26:172 yrkande 5 anför Birger Lahti m.fl. (V) att regeringen bör stoppa eventuella expansionsplaner kopplade till Swedavia och i stället se över hur tågtrafiken kan expanderas för att täcka inrikes resor. Motionärerna lyfter fram att regeringen under senare år valt att stödja Swedavia genom kapitaltillskott och menar att dessa borde följas av dels ett krav på stopp för alla expansionsplaner som rör persontrafik, dels en tidigare avveckling av Bromma flygplats eftersom denna inte har affärsmässiga förutsättningar för att drivas vidare. Enligt motionärerna bör ambitionen vara att minska flygresandet och öka tågtransporterna, varför investeringar bör riktas mot tågtrafik.

Bakgrund och pågående arbete

Kommande utveckling av Swedavias verksamhet

Regeringens skrivelse innehåller inte några närmare beskrivningar av eventuella expansionsplaner för Swedavia. Däremot redogör bolaget i sin års- och hållbarhetsredovisning för 2024 för inriktningen på vissa av sina kommande investeringsplaner. Swedavia uppger på ett övergripande plan att det i investeringsportföljen för kommande år bl.a. finns reinvesteringar för att bibehålla kapacitet och initiativ för att säkra digitalisering och klimatomställning.

När det gäller utvecklingen av Arlanda flygplats har Swedavia tagit fram en långsiktig utvecklingsplan som tar sikte på 2040 och beskriver vilka kommande investeringar som behövs för att säkerställa kapaciteten för flygplatsen. Dessa investeringar är ännu inte beslutade men kan t.ex. komma att omfatta en ny pir, en utbyggd bagageanläggning och ett nytt angöringshus vid terminal 5 samt utbyggnad av taxibanor.

I juni 2025 överlämnade Arlandasamordnaren Peter Norman slutbetänkandet Arlanda – en viktig port för det svenska välbefindandet, Åtgärder som stärker konkurrenskraften för Arlanda flygplats (SOU 2025:67) till regeringen.

Samordnaren hade i uppdrag att bl.a. föra dialog med berörda aktörer för att identifiera och föreslå åtgärder som kan genomföras på såväl kort som lång sikt för ökad kapacitet och förbättrad tillgänglighet till och från Arlanda flygplats. Regeringen har remitterat slutbetänkandet med sista svarsdatum i oktober 2025. Regeringen anger att utredningens slutsatser, tillsammans med inkomna remissvar, kommer att vara ett av flera viktiga underlag inför regeringens beslut om den kommande nationella planen för transportinfrastrukturen för perioden 2026–2037.

Enligt Swedavias årsredovisning står Bromma flygplats sedan början av 2025 näst intill helt utan reguljär linjetrafik, vilket har inneburit att Swedavia under 2024 dimensionerat om verksamheten till de nya förutsättningarna. Swedavia anger vidare att verksamheten på Bromma flygplats drivs vidare trots kraftigt minskad trafik till dess att regeringen fattar beslut om något annat. Infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD) har bl.a. i en interpellation den 14 februari 2025 (ip. 2024/25:364) konstaterat att det inte kommer att vara aktuellt att fatta något beslut om nedläggning av Bromma flygplats under innevarande mandatperiod och att detta framgår av Tidö-avtalet.

Regeringen fattade den 28 maj 2025 beslut om att tillsätta en utredning som ska se över bl.a. Bromma flygplats och statens roll som ägare av flygplatser. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2026.

Marknaden för fordonsbesiktning

Marknaden för fordonsbesiktning i Sverige är sedan den 1 juli 2010 konkurrensutsatt efter att riksdagen bifallit regeringens lagförslag på området (prop. 2009/10:32, bet. 2009/10:TU8, rskr. 2009/10:161).

I samband med omregleringen 2010 fick Transportstyrelsen i uppdrag att årligen kontrollera och redovisa att besiktningsverksamheten fungerar väl i fråga om trafiksäkerhet, miljö, prisutveckling, teknikutveckling och tillgänglighet. I den senaste rapporten från april 2025 bedömer Transportstyrelsen att fordonsbesiktningsmarknaden överlag fungerar väl (TSG 2024–12031). Enligt rapporten var tolv företag ackrediterade för fordonsbesiktning under 2024, vilket var ett företag mer än året innan. Jämfört med föregående år har antalet besiktningsstationer för lätta fordon ökat från 613 till 623, medan antalet besiktningsstationer för tunga fordon har minskat från 182 till 181. Priserna för kontrollbesiktning och efterkontroll har haft en blandad utveckling sedan 2016, men under 2024 ökade priserna för båda dessa mer än konsumentprisindex. Enligt Transportstyrelsens rapport finns det också delar som kan förbättras, då det exempelvis förekommer oegentligheter som innebär att fordon som kan antas vara bristfälliga har godkänts.

I april 2021 överlämnade Riksrevisionen rapporten Omregleringen av besiktningsmarknaden för fordon (RiR 2021:11). I rapporten konstaterade Riksrevisionen bl.a. att konkurrensen på besiktningsmarknaden hade ökat men att förväntningarna på prisutvecklingen inte hade infriats. Tillgängligheten för

konsumenterna hade förbättrats generellt. Riksrevisionen konstaterade dock i rapporten att förbättringarna i termer av tillgänglighet inte var jämnt fördelade och inte gällde hela landet.

I sin skrivelse med anledning av Riksrevisionens granskning av besiktningmarknaden (skr. 2021/22:32) betonade regeringen att den ojämna fördelningen av tillgänglighet till besiktning inte är oproblematisk, särskilt i ljuset av den generella prisökning som hade skett sedan omregleringen genomfördes. Regeringen pekade på att det var därför som den i november 2020 gav Transportstyrelsen i uppdrag att särskilt utreda konsekvenserna av detta. Transportstyrelsen redovisade sitt uppdrag till regeringen i januari 2021 i rapporten Fordonsbesiktning i glesbygd (TSG 2020–10101). Resultatet av analysen visade att tillgängligheten till fordonsbesiktning hade förbättrats sedan avregleringen 2010 och att tillgänglighetsförbättringarna kommit stora delar av glesbygden till del. Samtidigt konstaterades att nedläggningen av mobila besiktningstationer gav stora effekter för en liten grupp fordonsägare.

Utskottets ställningstagande

Swedavias verksamhet

Med anledning av motion 2025/26:217 (S) yrkande 3 och motion 2025/26:172 (V) yrkande 5 vill trafikutskottet inledningsvis peka på att riksdagen under de senaste åren har behandlat ett stort antal motionsyrkanden som rör Swedavias verksamhet kopplad till framtiden för såväl Arlanda som Bromma flygplats, senast i betänkande 2024/25:TU13 Luftfartsfrågor. Riksdagen har också beslutat om flera tillkännagivanden till regeringen som handlar om att bevara och utveckla dessa flygplatser. Utskottet vill vidare påminna om det flertal utredningar som har genomförts under de senaste åren och som på ett utförligt sätt har belyst framtiden för och utvecklingen av såväl Bromma som Arlanda flygplats. Så sent som i juni 2025 överlämnade Arlandasamordnaren sitt slutbetänkande. Frågan om flygplatsernas framtid är således mycket väl uppmärksammasad.

Med anledning av önskemålet i motion 2025/26:172 (V) yrkande 5 om utökade satsningar på tågtrafiken vill utskottet även påminna om att riksdagen i december 2024 antog regeringens förslag i proposition 2024/25:28 om den ekonomiska ramen för åtgärder i den statliga transportinfrastrukturen m.m. under perioden 2026–2037 (bet. 2024/25:TU5, rskr. 2024/25:102). Den beslutade ekonomiska ramen innebär, tillsammans med Trafikverkets nyligen redovisade förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026–2037 (TRV 2025/37255), att det tillförs ökade medel till både underhåll av och investeringar i järnvägen.

Utskottet avser att återkomma senare under riksmötet till frågor om bl.a. Arlanda och Bromma flygplats samt infrastrukturplanering i samband med behandlingen av motioner på området från den allmänna motionstiden 2025.

Med anledning av de vidtagna åtgärderna samt nyligen redovisade och pågående utredningar finner utskottet för närvarande inte skäl för någon åtgärd med anledning av vad som anförs i motion 2025/26:217 (S) yrkande 3 och i motion 2025/26:172 (V) yrkande 5. Utskottet menar följaktligen att näringsutskottet bör avstyrka motionsyrkandena.

AB Svensk Bilprovnings verksamhet och marknaden för fordonsbesiktning

Med anledning av motion 2025/26:217 (S) yrkande 4 vill utskottet framhålla att Transportstyrelsen årligen kontrollerar att marknaden för fordonsbesiktning fungerar väl när det gäller trafiksäkerhet, miljö, prisutveckling, teknikutveckling och tillgänglighet. Utskottet noterar att Transportstyrelsen i sin senaste redovisning av besiktningsmarknaden från april 2025 bedömer att marknaden i stort fungerar väl. Därutöver vill utskottet lyfta fram att Riksrevisionen i sin granskning av besiktningsmarknaden från 2021 anfört att tillgängligheten för konsumenterna har förbättrats i landet som helhet sedan omregleringen.

När det gäller frågan om tillgänglighet till fordonsbesiktning i glesbygd ser utskottet positivt på de möjligheter som t.ex. mobila besiktningstationer innebär för att förbättra tillgängligheten. Utskottet avser att följa den fortsatta utvecklingen på området och kommer även senare under riksmötet att behandla motioner om besiktningsfrågor från allmänna motionstiden 2025.

Enligt trafikutskottet finns det därför inte skäl att vidta åtgärder med anledning av motion 2025/26:217 (S) yrkande 4. Utskottet menar att motionsyrkandet kan anses vara tillgodosett i och med Transportstyrelsens årliga uppföljning av att besiktningens verksamheten. Därmed anser utskottet att näringsutskottet bör avstyrka motionsförslaget.

Stockholm den 4 november 2025

På trafikutskottets vägnar

Thomas Morell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Morell (SD), Maria Stockhaus (M), Mattias Ottosson (S), Patrik Jönsson (SD), Åsa Karlsson (S), Sten Bergheden (M), Kadir Kasirga (S), Helena Gellerman (L), Carina Ödebrink (S), Malin Östh (V), Magnus Jacobsson (KD), Oskar Svärd (M), Linus Lakso (MP), Leif Gripestam (M), Sara-Lena Bjälkö (SD), Zara Leghissa (S) och Anders Karlsson (C).

Avvikande meningar

1. 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande (S)

Mattias Ottosson (S), Åsa Karlsson (S), Kadir Kasirga (S), Carina Ödebrink (S) och Zara Leghissa (S) anför:

Regeringen förklarar sig villig att behålla Bromma flygplats utan flyg samtidigt som möjligheterna att stärka och utveckla Arlanda som nordiskt flygcentrum försämras och trafik i stället förloras till andra nordiska huvudstäder. Vi anser att konsekvenserna för Swedavias ekonomi av att behålla Bromma som flygplats behöver redovisas, för bolagets lönsamhet och möjlighet att leverera avkastning till staten, men även för utbyggnaden av Arlanda. Dessutom bör det redovisas vilka ökade kostnader för drift av andra flygplatser runt om i landet som följer av merkostnaderna för fortsatt drift av Bromma.

Vi noterar vidare att regeringen sålde aktierna i AB Svensk Bilprovning under 2024. Fordonsbesiktningen bedrivs sedan 2010 affärsmässigt på en avreglerad marknad, och vi kan konstatera att mobila besiktningsstationer har lagts ned under tidigare år. Vi menar att försäljningen av Bilprovningen riskerar att leda till att fordonsägarna får betala högre avgifter för bilbesiktning och får sämre tillgänglighet främst i glesbygder och på landsbygder. Vi anser därför att regeringen bör följa upp vilka konsekvenser utförsäljningen av AB Svensk Bilprovning har medfört för prisutvecklingen och tillgängligheten kopplat till bilbesiktning. För oss är det angeläget att medborgarna ska kunna lita på att samhällsviktig service finns i hela landet. Vi menar att ett alternativ kan vara att återreglera besiktningsverksamheten i Sverige.

Därmed anser vi att näringsutskottet bör tillstyrka motion 2025/26:217 (S) yrkandena 3 och 4.

2. 2025 års redogörelse för företag med statligt ägande (V)

Malin Östh (V) anför:

De senaste åren har regeringen valt att på olika sätt stödja Swedavia genom kapitaltillskott. Det är enligt min mening angeläget att minska flygresandet och öka tågtransporterna, och jag anser således att statens medel i stället bör inriktas mot investeringar i tågtrafik. De kapitaltillskott som getts till Swedavia borde ha följts av krav på stopp för alla expansionsplaner för persontrafik och en tidigare avveckling av Bromma flygplats. Jag anser därför att regeringen bör stoppa eventuella expansionsplaner kopplade till Swedavia och i stället se över hur tågtrafiken kan expanderas för att täcka inrikes resor.

Därmed anser jag att näringsutskottet bör tillstyrka motion 2025/26:172 (V) yrkande 5.

BILAGA 3

Företag med statligt ägande vid årsskiftet 2024/25

Företag med statligt ägande	Statens ägarandel (%)	Bemyndigande att ändra statens ägarandel	Samhällsuppdrag	Uppdragsmål
Akademiska Hus	100			
Almi Företagspartner	100		JA	JA
Apoteket	100			
Apotek Produktion & Laboratorier	100		JA	
Arlandabanan Infrastructure	100			
Green Cargo	100			
Göta kanalbolag	100		JA	JA
Infranord	100			
Jernhusen	100			
Kungliga Dramatiska teatern	100		JA	
Kungliga Operan	100		JA	
Lernia ¹	100	JA		
LKAB	100			
Miljömärkning Sverige	100		JA	
Postnord	60,7			
Rise	100		JA	JA
Samhall	100		JA	JA
Saminvest	100		JA	JA
SBAB	100			
SJ	100			
SOS Alarm Sverige	50		JA	JA
Specialfastigheter Sverige	100			
Statens bostadsomvandling	100		JA	JA
Sveaskog	100		JA	
Svedab	100		JA	JA
Svensk Exportkredit	100		JA	JA
Svenska Spel	100		JA	JA
Svenska skeppshypotekskassan	100			
Svenska rymdaktiebolaget	100		JA	JA
Svevia	100			
Swedavia	100		JA	JA
Sweden House	36			
Swedfund International	100		JA	JA
Systembolaget	100		JA	JA

¹ Staten äger sedan den 28 mars 2025 inte längre några aktier i Lernia.

<i>Företag med statligt ägande</i>	<i>Statens ägarandel (%)</i>	<i>Bemyndigande att ändra statens ägarandel</i>	<i>Samhällsuppdrag</i>	<i>Uppdragsmål</i>
Telia Company	41,1			
Teracom Group	100		JA	
Vattenfall	100			
Visit Sweden	100		JA	JA
Voksenåsen	100		JA	